

Parkimine kallimaks

Eelnõu kohaselt laieneks pealinna üks kallimaid, südalinna parkimis-ala ühelt poolt Ahtri tänavani ja teiselt poolt Tõnismäe tänavani. Kesklinnas maksab 15 minutit parkimist 0,26 eurot, südalinnas 0,57. lk 2-3

Naised maksavad meeste riskid kinni

Soovõrdõiguslikkuse viljad. Meeste ja naiste kindlustusmaksed võrdsustuvad ja naistel tuleb oluliselt juurde maksta. lk 11

Sven Mikser: kahjulik võim

Ühe partei liigne võim, olgu riigis või Tallinnas, on kahjulik, kinnitab taas sotsiaaldemokraatide esimeheks valitud Sven Mikser intervjuus. lk 4

Dorbek selgitab Kuusmaa minekut

BC Kalev/Cramo mängija: pea-treener Kuusmaa vallandamisel ühest põhjust pole. Hõõrumisi pole olnud. lk 15

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EURO | VÄLISMAAL 2,10 EURO | NR 270 | TEISIPÄEV, 27. NOVEMBER 2012

ajaleht.epl.ee

TAMREX

JOPE OSTJALE VÄÄRTUSLIK KINGITUS!

***Ostes SNICKERS WORKWEAR talvejope (art 1319/0404 või art 1119/5804), saad kingituseks TASUTA WINDSTOPPER® talvemütsi**

TASUTA*
talvemüts
(väärtus 35.- €)
art 9093/0418

SNICKERS WORKWEAR
WINDSTOPPER®
talvemüts
TASUTA*
TAVAHIND 35.- €

-10%
kehtib ka mütsi
pakumisega

SNICKERS WORKWEAR
Power Winter talvejope

art 1119/5804

Trendikas ja vastupidav talvejope on soe ja koosneb keha liikumist järgivatest 3D-lõigetest, mis annavad töömehele maksimaalse liikumisvabaduse ja mugavuse. Jope on valmistatud vett- ja õlihülgavast Power-polüamiidkangast, mis kestab kaua ka väga keerulistes töötingimustes. Pehme sisevooder hoiab hästi sooja. Jope esiosa on lühem, et mugavamalt püksitaskutele ligi pääseda ning tagumine äär pikem, et töömehe selg kindlalt soojas püsiks. Suured luku ja fliisvoodriga küljetaskud ja mahukad sisetaskud võimaldavad kõike vajalikku mugavalt kaasas kanda. Väline lukuga rinnatasku on mõeldud rahakoti või mobiili turvaliseks kaasaskandmiseks.

Värv: tumehall ja must

TAVAHIND 110.- €

SOODUSHIND
99.- €

SNICKERS WORKWEAR
Power Winter talvejope

art 1319/0404

Eriti kvaliteetne ja kauakestev tööjope on kokku pandud keha liikumist järgivatest 3D-lõigetest, mis annavad töömehele maksimaalse liikumisvabaduse ja mugavuse. Jope on valmistatud vett- ja õlihülgavast polüester/Power-polüamiidkangast. Pehme sisevooder hoiab hästi sooja. Jope esiosa on lühem, et mugavamalt püksitaskutele ligi pääseda ning tagumine äär pikem, et töömehe selg kindlalt soojas püsiks.

Värv: must

84.- €

Hinnad sisaldavad
käibemaksu 20% ja
kehtivad kuni 31.12.2012
või kuni kaup on jätkub!

TAMREX OHUTUSE OÜ

Tel 654 9900 Faks 654 9901 e-post: tamrex@tamrex.ee www.tamrex.ee

TALLINN
Laki 5, Pärnu mnt 130, Katusepapi 35

TARTU
Aardla 114, Ringtee 37a

PÄRNU
Riia mnt 169a, Savi 3

RAKVERE
Pikk 2

VILJANDI
Riia mnt 42a

JÕHVI
Tartu mnt 30

VÕRU
Riia 2

VALGA
Vabaduse 39

NARVA
Tallinna mnt 19c

HAAPSALU
Ehitajate 2a, Uuemõisa

JUHTKIRI

Võrdõiguslikkus kindlustuses

Kui enamasti tähendab soolise võrdõiguslikkuse poole liikumine seda, et muutuvad mehi soosivad tavad ja reeglid, siis 21. detsembrist jõustub üks vastupidise mõjuga EL-i käsulaud. Alates nimetatud kuupäevast ei tohi kindlustusseltsid uutes sõlmitud lepingutes võtta meestelt elukindlustuse eest kõrgemat hinda kui naistelt. Seni on meeste ja naiste elukindlustuse hind erinenud selle põhjendusega, et meestega juhtub õnnetusi ja surmajuhtumeid sagedamini. Naised on samal ajal pikema eluea ja parema tervisega, mistõttu kindlustusseltsidel tuleb neile elukindlustushüviti maksta harvem kui meessoost kindlustatutele. Lihtne ja loogiline ning põhineb kindlustusstatistikal.

Miks hakkab 21. detsembrist kehtima teistsugune kord? See vaieldi lõplikult selgeks mullu kevadel Euroopa Kohtus. Kohus viitas oma otsuses kõigepealt Euroopa põhiõiguste hartale, millel on EL-is samasugune kaal nagu liidu aluslepingutel. Harta järgi on EL-is keelatud igasugune soo tõttu diskrimineerimine. Vaidluse all olnud direktiivi vastuvõtmise ajal oli sooga seotud kindlustusmatemaatiliste tegurite kasutamine laialdaselt levinud, aga ühtlasi seadis see direktiiv kindlustusteenuse pakkujatele kohustuse viia kindlustusmaksete ja -hüvitiste arvutamine muudele alustele kui sugu.

Hinnast

Muutuste varjus saavad kindlustusseltsid võimaluse tariife omakasupüüdlikult tõsta.

Unisex-põhimõtte pooldajad ütlevad, et soo kasutamine kindlustusarvestuste alusena on diskrimineeriv, sest sugu – samamoodi nagu rassi – ei saa inimene endale ise valida. Kindlustusriski hinnates peaks selle asemel arvestama selliseid näitajaid nagu suitsetamine, alkoholitarbimine, terviseteadlikkus jms, ütlevad nad. Unisex-põhimõtte vastased seevastu on pidanud arvestuse uutele alustele viimist mõttetuks tülik, sest kõiki neid tegureid peegeldab nende väitel statistiliselt hästi üks näitaja – sugu.

Kindlustusteoreetiliselt võib asi olla üheselt selgeks vaidlemata, aga poliitiliselt on valik Euroopas tehtud ja edasikaebamisele ei kuulu. Eestis teeb see praegu „kingituse” ainult naistele, aga riikides, kus on pikemate tavade pensionikindlustus, ei pruugi „kingitusest” pääseda mehedki, sest unisex-põhimõtet tuleb rakendada ka pensionikindlustuse väljamaksete puhul (Eestis seda juba tehakse). Siis on kaotajaks mehed, sest soopõhise arvestuse puhul saaks neile statistiliselt lühema eluea tõttu teha suuremaid pensioniväljamakseid kui naistele.

Võrdõiguslikkus võidutseb, aga muutuste varjus saavad kindlustusseltsid hea võimaluse tariife omakasupüüdlikult tõsta. Olge valvsad ja tingige. ●

REPLIIK

Las hinded jääda

Õpilasliit teatas, et toetab hinnete kaotamist kehalises kasvatuses, kunstõpetuses, tööõpetuses ning käsitöös ja kodunduses. Põhjendus: „nimetatud ained erinevad sisu poolest kardinaalselt ülejäänutest. Vähesem toetumise õpikutele ja suurem rõhk praktilisele lähenemisele nõuab ka teistsugust hindamist”. Laulmisega on toepoolsest nii, et kui pole eeldusi antud, on oskust raske arendada. Ent muusikaõpetus ei koosne üksnes laulmisest. Kodunduses ja tööõpetuses on ju võimalik asju selgeks õppida ja ikkagi ära teha. Ja kehaline kasvatus? Kas keegi väidab, et näiteks istesetõus ei õnnestu paremini, kui seda treenida? Enamasti on need siiski muud ained, mille pärast kool kipub pooleli jääma. ● Priit Simson

Lk 4 Sven Mikser: võim jookseb oma eksimatuse uss kokku.
Lk 5 Viivian Jõemets: akadeemilised töötajad on töösuhtes kaitseta.

MOODY'S: ROOTSI PANKADE VÄLJAVAADE ON STABIILNE

Reitinguagentuur Moody's tõstis Rootsi pangandussüsteemi reitinguväljavaate negatiivselt stabiilseks. Agentuur eeldab, et pankade varade kvaliteet püsib järgmise pooleteise aasta jook-

sul hea, et pankadel on piisavad puhvrid ning et mõõdukas laenukasv ja madalad provisjonid kindlustavad kasumlikkuse. Riski nähakse pankade suures sõltuvuses rahaturgudest. Äripäev

LAENUKONTORID

Tarbijakaitseamet vaatas Euroopa riike hõlmanud kontrolli käigus üle 15 Eesti tarbijatele mõeldud veebilehte, mis pakkusid krediiti. Puudusi leiti koguni 12 juhul. EPL

Tallinn laiendab südala

Pealinna üht kallimat parkimisala laiendatakse uuest aastast ühelt poolt peaaegu mereni.

Kohalikele elanikele parkimisala laienemine muutusi ei too, küll aga neile, kes piirkonnas ei ela.

Opositsioon peab ala laiendamist lisatulu otsimiseks, linn loodab vähendada autode hulka kesklinnas.

Urmas Jaagant
urmas.jaagant@ep.lee

Kui seni on üks linna kallimaid, südalinna parkimisala ulatunud kirdes Narva maantee ja edelas Kentmanni tänavani, siis uuest aastast ulatub südalinna parkimisala tõenäoliselt Ahtri tänavani ja Tõnismäe tänavani. Näiteks Süda, Ahtri, Hariduse või Hobujaama tänaval parkijad peavad niisiis hakkama parkimise minuti eest maksma senise kesklinna tsooni hinnast kaks korda rohkem, sest kui kesklinna tsoonis maksab veerand tundi parkimist 0,26 eurot, siis südalinna tsoonis 0,57 eurot.

Tsoonide parkimishinnad uue korra järgi ei muutu, paika jäävad ka kõigi tsoonide tasulise parkimise ajad. Kesklinna tasulise parkimise ala ei laiene, muutumatuks jääb ka vanalinna tasulise parkimise ala piir. Siiski peab märkima, et kõik need on esialgu eelnõu punktid ja volikogu võib teatavasti eelnõule muudatusettepanekuid teha.

Elanikele jääb hind samaks

Inimesed, kes elavad praegu näiteks nimetatud Hariduse või Süda tänaval, ei pea Tallinna transpordiameti juhataja Andres Harjo sõnul millegi pärast muretsema. Kuigi nende maja ees on uuest aastast südalinna tsoon, maksavad nad endiselt aastase parkimisloa eest 38,4 eurot. Kui varem said nad parkida üksnes soodusloale märgitud tänavale, siis nüüd on neil võimalik parkida kogu tsooni piires. Peale selle saavad tasulise parkimisala elanikud soodustust taotleda juba kaks kuud pärast oma elukohta sissekirjutamist.

Niisiis peavad kaks korda kõrgemat parkimisminuti hinda hakkama maksma inimesed, kes südalinna piirkonnas ei ela, aga sinna mingil põhjusel pargivad. Süda-

linna parkimisala laiendamine on seega osa autode kesklinnast väljapeletamise kavast. Linn ei ole salanud edaspidi uute ühissõidukiradade loomist, mistõttu kaovad näiteks kõik umbes 50 Pärnu maantee äärset parkimiskohta Vabaduse väljakust Kosmose kinoni. Samuti võib väheneda Paldiski maantee alguse parkimiskohade arv.

Eelnõus põhjendab linn muudatusi tõdemusega, et Tallinn on seadnud eesmärgiks vähendada autostumist ja transiitliiklust ning suurendada ühistranspordi osakaalu. Plaani osa on ka parkimiskorralduse muutmine. Seda nentis ka Tallinna transpordiameti juhataja Andres Harjo. Ta ei kasuta küll väljendit „autode väljapeletamine”, kuid ei varja, et ümberkorraldustega soovitakse jõuda selleni, et inimene tuleb autoga südalinna, ajab oma asjad kiiresti ära ja vabastab parkimiskoha järgmisele, kel on südalinna asja.

„Seal pole võõrad olukorrad, kus varem kohale jõudnud inimene pargib oma auto südalinna servale ja ei liiguta sealt oma masinat enne tööpäeva lõppu,” kirjeldas ta. Niimoodi ei pääse parkima teised, kel seda vaja oleks. Harjo sõnul on seega südalinna piiril asuvad kesklinna tsooni nurgad muutunud väga suure parkimiskoormusega piirkondadeks, mis asuvad linna ühiskondlikule keskusele väga lähedal.

„Inimesed valivad loomulikult odavama parkimistsooni. Meie eesmärk aga oleks ikkagi, et inimesed tuleksid kesklinna autota, ning parkimistasud on selleks üks mõjutusvahend. Sinna juurde käib kindlasti ka paranev ühistransport,” ütles Harjo, kes isiklikult peaks efektiivsemaks autode hulga vähendamise meetmeks näi-

Pealinna uus parkimiskorraldus

Kallimaks muutub parkimine Tõnismäel ja Rotermanni kvartalit ümbritseval alal.

15 minutit parkimist

- 1) kesklinna tsoonis 0,26 eurot
- 2) südalinna tsoonis 0,57 eurot
- 3) vanalinna tsoonis 1,14 eurot
- 4) Pirita tsoonis 0,18 eurot

Allikas: Tallinna linnavalitsus, graafika: Paavo Käämbre

teks Stockholmis kasutatavat ummikumaksu, mille kehtestamise võimalust Eesti seadused esialgu ei ette näe.

Erilist lisatulu Harjo süda-

Tallinn tahab vähendada autostumist ja suurendada ühistranspordi osakaalu.

linna tsooni laiendamisest ei looda, kuigi möötab, et ilmselt parkimistulu suureneb. Kui palju täpselt, ei ole transpordiameti tema sõnul kokku arvatatud.

Europark hinda ei tõsta

Praeguse täpsustatud eelarve järgi loodetakse selle aasta lõpuks parkimistasu koguda 4,6 miljonit eurot. Ilmselt selgub tulu suurenemise ula-

tus, kui saab avalikuks täpne järgmise aasta eelarve.

Paljud kesklinnas parkijad leiavad oma autole koha eraparklates, millest mõni jääb nüüd edaspidi kesklinna tsooni asemel südalinna tsooni. Kui ümbritsevatel tänavatel parkimisminuti hind kahekordistub, võib kahtlustada, et tänavahinna sabas kerkib ka eraparklate tariif. EuroParki tegevjuht Karol Kovanen kinnitas, et see ei pea paika.

„Sõltuvalt sellest, milline on parkimise hind tänaval, meie oma hinda ei kujunda,” ütles ta. „Parkimine on oma-moodi äri. Keegi ju ei tule parkima kuhugi lihtsalt parkimise enda pärast. Pargitakse siiski selle tõttu, mis on ümbruses.” Seega kujundab eraparkla hinda see, kui atraktiivses kohas parkla asub ja milline on konkreetse parkla täituvus. „Nii et

AVATAKSE LIUVÄLI

Täna pärastlõunal avatakse Tallinna Harju tänava liuväli, mille avamine lükkus soojade ilmade tõttu hilisemaks. Liuväli jääb avatuks kuni märtsi viimase nädalavahetuseni. **EPL**

MASSIKAKLUS TALLINNAS

8 inimest sai viga pühapäeva varahommikul Tallinna klubis Hollywood ees toimunud verises massikakluses. **Delfi**

ANTSLAS AVASTATI REKORDKOGUS SALAALKOHOLI

17 068 liitrit 92% alkoholi konfiskeerisid maksu- ja tolliameti töötajad 31. oktoobril Antslas asuvas laohoonest. Salaalkoholi toodeti klaasipesu-

vedelikuna soetatud toorainest. Maksu- ja tolliameti uurimisosakonna juhataja Rain Kuusi sõnul on sellise alkoholikoguse kindipidamine viimastel aastatel rekordiline. **EPL**

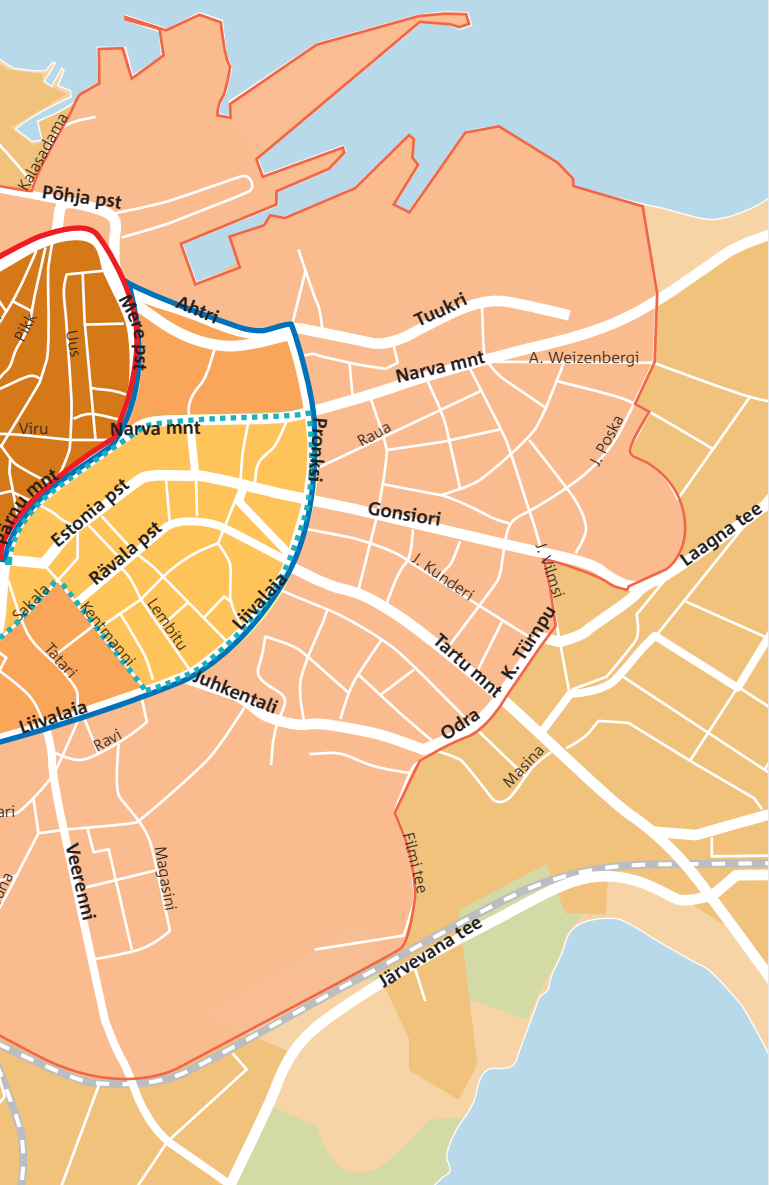

Täna digilehes

••• Uudiseid tehnomaailmast: FBI kasutab Facebooki äritehingute tagamaade uurimiseks.
••• Kahvel.ee selgitab: mida kujutab endast pikslitihedus?

linna parkimisala

rraldus

hindu me südalinna tsooni laienemise tõttu üle ei vaata, heameelega oleme pisut soodsamad kui tänaval parkimine,” sõnas Kovanen.

Autojuhtide kiusamine?

Arusaadavalt ei pea linnavolikogu opositsioon südalinna tsooni laiendamist sugugi geniaalseks mõtteks, millega autode hulka kesklinnas vähendatakse. Nii Reformierakonna, IRL-i kui ka sotside volikogu fraktsioon näevad ala laiendamises pigem eesmärki korjata linnakassasse valimiste aastal iga sent, mis võimalik. Urmas Mardi IRL-i fraktsioonist peab parkimistsooni laiendamist lausa autojuhtide diskrimineerimiseks. „Paljud sõidurajad on autojuhtidele keelatud ja neid tuleb linnavalitsuse sõnul tulevikus juurde,” ütles ta. „Südalinna par-

kimisala laiendamine on kindel autoomanike pitsitamine.”

Sotsiaaldemokraatide fraktsiooni esimees Jaak Juske ei tõtta samuti eelnõu toetama, sest enne lõplikku hääletust võib sinna tekkida parandusi, mis võivad tõsta parkimis-

Juske: linn püüab valimiste aastal kõikjalt kokku kaapida, et siis linte läbi lõigata.

tasu või laiendada kogu tasulist parkimisala. Tema arvates püüab linn valimiste aastal kaapida raha kokku kõikjalt kust võimalik, et siis investeerida ja mõni kuu enne valimisi linte läbi lõigata.

Reformierakonna Tallinna piirkonna juhi Valdo Randpere arvates piisaks Tallin-

Pea pooled pargivad kesklinnas üle kaheksa tunni

Septembris korraldas Turu-uuringute AS transpordiameti tellimisel kesklinnas parkimise põhjuste uuringu. 491 vastajaga uuringust selgus, et kõige sagedamini juhtub kesklinnas parkijate sekka inimesi, kes on tulnud väljastpoolt Harju maakonda – 21%. Põhjused, miks autoga kesklinna sõidetakse, on ühissõidukimarsruutide sobimatus (42% vastanuid), ebamugavus (22%), aeglus (16%) ja autoga sõitmise harjumus (15%).

Kõige sagedamini nimetati muude vastuste seas seda, et päeva jooksul tuleb linnas palju ringi sõita ja eri kohtades käia. Pea pooled kesklinnas parkijad (45%) pargivad seal kaheksa tundi või kauem. Üle kaheksa tunni parkijate seas on omakorda 58% neid, kelle parkimise eest tasuvad tööandjad.

Juba suvel püüdis Kesklinna valitsus teada saada inimeste arvamust südalinnas parkimise kohta: kas tasulise parkimise aeg peaks olema tsoonis pikem kui ainult öhtul kella 19-ni?

Küsimusi saadeti inimestele kirjaga ja kleebiti südalinna elamute välisustele. Kuigi oleks võinud ette arvata, mida vastavad elanikud, kes ise saavad parkida soodustingimustel, sai küsitlus oodatust palju vähem vastuseid.

nas kahest tsoonist: vanalinnast ja kesklinnast. Südalinnas tsoon nende vahel tekitab üksnes segadust. „Parkimise eesmärk peaks olema liikluskorralduslik ja tasuline parkimine ei tohiks olla linnale lisatulu allikaks,” ütles ta. „Muutes südalinna tsooni suuremaks, autode arv seal vaevalt väheneb.”

Südalinna piirkonna elanikud peavad nüüd arvestama, et kui on kaks autot, siis tuleb neist ühe maja ees hoidmise eest rohkem maksta. Kuigi transpordiamet on öelnud, et tsooni laiendamise eesmärk ei ole lisatulu teenida, kahtlustab Randpere siiski, et tegelikkuses peaks tulu kasv olema märgatav, sest südalinnas on oluliselt kallim parkida kui kesklinnas. ●

Reedeks selgub pealinna tuleva aasta eelarve

Varsti teame, kas Telliskivi tänava remondiks jätkub tasuta ühistranspordi kõrval raha või mitte

Foto: Martin Dremiljuga

Rahakott

Ehk selgub ka tasuta

ühistranspordi tegelik

maksumus ja teede-tänavate remondinimekiri.

Tuuli Jõesaar
tuuli.joesaar@epi.ee

Pealinna eelarve tuleb seekord eriti huvitav, sest seal saab vastused mitmele põnevale küsimusele: kui palju ikkagi läheb maksta tasuta ühistransport? Mitu teed, tänavat ja lasteaeda korda tehakse? Ja *last but not least* – kui palju linnatelevisioon meile tuleval aastal maksta läheb?

„Eelarve jõuab volikoguse seadusega ettenähtud ajal ehk novembri lõpuks. Volikogu ajakava arvestades võetakse eelarve vastu aasta viimasel istungil ehk 20. detsembril,” ütles Tallinna linnakantsleeri pressiesindaja Toomas Pirn. Kuna praegu ongi novembri viimane nädal, siis võib oletada, et eelarve on sel kolmapäeval linnavalitsuse istungi päevakavas. Kui aga selleks ajaks valmis ei jõuta, võib eelarve linnavalitsusest volikogu poole liikuda veel ka neljapäeval või reedel.

Tallinna tänavuse eelarve lõplik maht (koos lisaeelarvetega) on 486 miljonit eurot, 2011. aasta eelarve 470 miljonit eurot. Seega võib ka tuleva aasta eelarvesse oodata tagasihoidlikku kasvu. Lisaks on Tallinnal tavaks, et ühe või kahe lisaeelarvega leitakse eelarvesse ka aasta jooksul lisaraha.

Tuleva aasta eelarve kulu- tuste prognoosimine on praegu veel võimatu, küll aga saab sõnastada mõne põnevama eelarverea, mida ooda-

ta. Üks huvitavamaid küsimusi on see, kui palju ikkagi läheb maksta tasuta ühistransport ja kust tuleb sellele rahaline kate ehk millised valdkonnad peavad leppima seetõttu väheneva rahastusega? Abilinnapea Taavi Aasa suvel avaldatud hinnangu kohaselt peaks tasuta ühistransport võtma linnakassast täiendavalt 14 miljonit eurot.

Mida ehitatakse?

Teiseks on väga huvitav investeeringute jaotamine. Eelmisel nädalal kirjutas Eesti Päevaleht, et linnavalitsus kiitis heaks suure laenu võtmise Euroopa Investeeringuspannast. Laenu rahastatavate projektide nimistus on ligi 80 objekti, mis tuleb valmis teha järgmise nelja aastaga. Seega ongi eelarve teine põnev punkt see, millised neist projektidest järgmisel aastal ellu viiakse ja kui palju raha paneb linn omafinantseeringuks. Remondini-

mekirjas olevatest projektidest prioriteetide valimine on kindlasti keerukas ka spetsialistidele, sest enamik objekte on remondi järele karjunud juba aastaid. Nende seas näiteks Telliskivi tänav, kus juba aastaid pole ilmselt nähtud ühtegi kiiruseületajat, kuna sellel tänaval on võimatu sõita kiiremini kui 20–30 km/t.

Kuluallikas, mis meeldib linnarahvale teeremondist vähem, on linnameedia. Sel alal on linna palgal ligi 75 inimest. Tänavune avalike suhete eelarve on kokku ligi neli miljonit eurot. Eri meediakanalitist – ajalehed Pealinn ja Stolitza, linnavalitsuse pressiteenistus, linnaosalehed, telesaadete ostmine PBK-sse – on Tallinna televisioon olnud linnavalitsuse lemmiklaps ja viimasel kahel aastal on see hanguanud kokku üle nelja miljoni euro. Seega on veel üks põnev küsimus, kui suure rahastuse saab linnameedia seekord. ●

Opositsioon: midagi uut me ei oota

Linnavolikogu revisjonikomisjoni esimehe ja IRL-i fraktsiooni liikme Madis Kübara sõnuti ei oota volikogu opositsioon uuest eelarvest midagi üllatavat. „Midagi uut me ei oota. Küllap tuleb eelarve selline, nagu ta on viimasel kolm aastat olnud – kasvavad kulud linnameediale, sealhulgas nii linnaosalehetele kui linnatelevisioonile –, ja investeeringud vähenevad, kuigi nüüd võetakse kaunis suur laen, mille pealt saab näidata investeeringute kasvu. Seni on investeeringud nii teedesse kui ka lasteaedadesse-kooli-

desse vähenenud,” prognoosis Madis Kübar.

„Viimastel aastatel on juurde loodud linna allasutusi, näiteks linna ombudsman ja Tallinna energiaagentuur. Sellised algatused üksikuna ei võta kuigi palju raha, aga kokku lööduna moodustavad juba üsna suure summa. Nende juurde tegemine on riigi institutsioonide kopeerimine ja selliste maandumiskohade tegemine, nagu anti Evelyn Sepale ja Jaanus Muttile,” lisas Kübar, viidates sellele, et ka tuleval aastal võib ehk näha mõne uue ametikoha loomist.

HARTA 12-ST

Mul on kohati tunne, et dramatiseerimine on läinud üle vólli. Ja kui inimesed, kes selle [Harta 12] kirjutasid, räägivad, et poliitikud ei kuula ning on arrogantsed, siis ma tahaksin öelda, et vahetevahel ei kuulata ka poliitikuid.

RIIGIKOGU ESIMEES **ENE ERGMA** (ERR)

SISEKAITSEAKADEEMIA KOLIMISEST

Loota, et tulevased tuletõrjujad õösel Auvere või Sinimäe küla vahel patrullima hakkavad? Väga rumal lootus. Nii et ma tõesti ei näe, kuidas SKA Ida-Virumaale kolimine võiks siinset turvalisust mõjutada. Statistika järgi on meie maal siiski kõige kriminaalsem kant just Tallinn. Ja ometi on seal ju SKA...

GEOGRAAF MAIT SEPP (PÕHJARANNIK)

KOOLITÖÖ HINDAMISEST

Kui aga põhiliseks kriteeriumiks on ainehinded, mida omakorda saab ühekülgsest seatud eesmärkide täitmise eest, jääb osa õpilasi alati ilma eduelamusest, nad kaotavad motivatsiooni õppida, tunnevad end alaväärsetena. Nende võimed võivad jääda välja arendamata ja huvid rakendusest. TÜ HARIDUSUURINGUTE KESKUSE VANEMTEADUR **ANITA KÄRNER** (AJAKIRI LIIDRITE LOOD)

INVESTEERINGUID sotsiaalsfääri ei saa edasi lükata, arvab uuesti Sotsiaaldemokraatliku Erakonna esimeheks valitud Sven Mikser

Sven Mikser: võim jookseb eksimatuse usus kokku

Intervjuu

Priit Simson
arvamustoimetaja

Ühe partei liigne võim, olgu riigis või Tallinnas, on Eesti elule kahjulik, arvab sotsiaaldemokraatide esimees Sven Mikser.

●● **Sotsiaaldemokraadid soovisid paari nädala eest erakorralisi valimisi, aga valitsusliit ei arvanud sellest midagi. Mis edasi saab, ähvardate saata uue kirja?** Me oleme teinud tegelikult päris mitu algatust, mis puudutab poliitilise süsteemi avamist. Kõik need seadusemuudatused, mida oleme välja pakkunud, alates erakondade rahastamise muudatustest kuni valimiskorra muutmiseni ja valituks osutumise lihtsustamiseni. Eks see avamine on nagunii vältimatu eeltingimus, et oleks mõtet küsida rahvalt uut mandaati. Erakorralised valimised on päris paljudes demokraatiates seadustesse sisse kirjutatud ventiil, mis juhul, kui asi kipub sumbuurseks muutuma, saab värske vaate peale tuua. Kui valitsuserakonnad tajuvad, et praegune olukord on ammendunud ja vaatavad ringi ning avastavad, et töövõimelist alternatiivi pole, siis tulekski rahvalt küsi-

da uus mandaat. Peaksime vaadata asja teiselt poolt. Olukord meenutab natuke seisu 1980. aastate alguses, kui neli meest tuli välja isemajandava Eesti ideega ja toonased kommunistid ütlesid, et see pole võimalik. Miks ei ole – seepärast, et meie ei lase. See on vale mõtteviis. ●● **Sotsiaaldemokraatide puhul võib märgata, et erakonna peasekretär Indrek Saar ja teie erakonna esimehena olete ühtägu riigikogu ühed suuremad reisisjad. Ega üks tegevus teist mingil hetkel segama hakka?** Ma ei ole parlamenditurist. Olen olnud aastaid tegev NATO Parlamentaarses Assamblees, aga ma pole kunagi kasutanud seda turismibüroona, ma olen olnud selles assamblees küllaltki kõrgetel positsioonidel. Pärast erakonna esimeheks saamist olen ma tagasi tõmmanud, välislahetustes viibitud aeg on kahanenud märkimisväärselt.

●● **Konkurendid müttavad mööda külasid?** Ka mina käin mööda külasid. Parlamendifraktsiooniga oleme täisringi Eestile peale teinud, kohtunud ettevõtjate, omavalitsusliikmete, oma erakonna liikmete ja toetajatega, käinud kultuurimajades ja hooldekodudes. ●● **Räägime ka kohalikest valimistest. Mis tallinnaste jaoks paremaks muutuks, kui sotsiaaldemokraatidel hästi läheks?**

Tallinlased võidaksid päris palju juba ainuüksi sellest, kui Tallinnas ei oleks enam ühe partei ainuvõim. Nii nagu me riigi tasemel näeme, et võim jookseb oma ilmeksimatuse usus kokku, jookseb ka Tallinnas võim oma ilmeksimatuse usus kokku. Ühe partei suur ülemvõim tekitab ka suurema kuritarvituste ja korruptsiooni ohu. Juba see, kui Tallinn saaks kogu oma ressursi panna linnaelanike heaolu peale ega kuluks nii palju võimuhoidmisele ja reklaamimisele, parteipropagandale, oleks päris suur võit. Teisalt aga näen suure hirmuga, kuidas paremerakonnad

Tallinnast:
Kui venekeelsete inimeste huvid jääksid esindamata, tekitaks see uue ummistuse ohu.

üritavad iga hinna eest Keskerakonda Tallinnas võimult tõrjuda. Me peame siiski arvestama, et Keskerakonna taga on väga suur osa vene emakeelega valijaid ja kui me tekitame olukorra, kus nende valijate huvid jäetakse esindamata, siis see on omakorda suur ummistuse oht. Oluline on, et järgmine koalitsioon kindlasti kaitseks ka Põhja-Tallinna ja Lasnamäe elanike huve.

●● **Miks te ise ei taha olla Tallinna linnapeakandidaat?**

Kõige esmalt seetõttu, et ma olen andnud lubaduse vedada seda erakonda riigikogu valimiseni ja olla erakonna peaministrikandidaat 2015. aastal. Aga kindlasti ma ei välista mitte midagi. Praegu on Andres Anvelt see, kes juhib valimisnimekirja ja valimisplatvormi kokkupanekut.

●● **Sotsiaaldemokraatia kriitikut ütlevad, et praegune majanduskriis on tegelikult sotsialismi ja sotsiaaldemokraatia kriis. Kuidas te neile vastaksite?**

On arvajaid, kes osutavad USA investeerimispanga Lehman Brothersi kokkukukkumisele 2008. aastal ja ütlevad, et kõik, mis toimub, on kapitalismi kriis ja siis veel näiteks majandusteadlane Andres Arrak ütleb, et tegelikult on sotsialismi kriis, vaadake, kuidas Kreeka kulutas. See, et Lõuna-Euroopas on jätkusuutmatut kulupoliitikat, on muidugi tõsi, aga samamoodi on tõsi, et pankurite ahnusel on olnud mõju selle majanduskriisi kujunemisele. Kui me vaatame aga, mis on Eesti ühiskonda pikaajaliselt ohustavad küsimused, siis esimesena hakkab silma demograafiline küsimus: see, et meil on sündimus väga madal, perede ebakindlus väga suur, väljaränne on suur nendes eagruppides, kus paikneb see osa rahvast, kes peaks meile SKT-d tootma. Ainus vastus

Foto: Ilmar Saabas

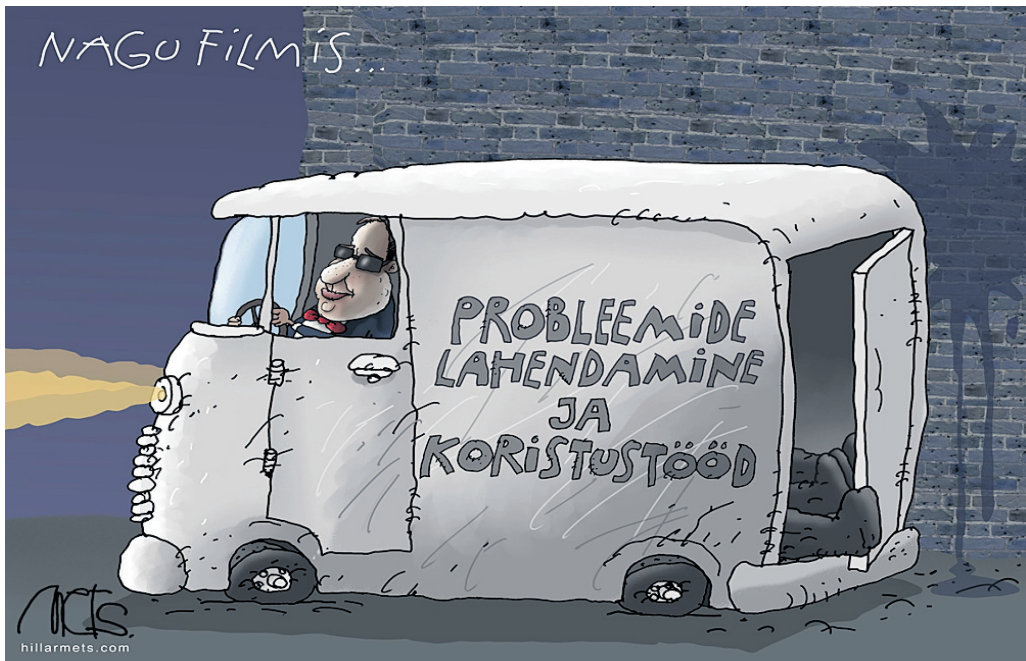
on see, et üritame luua ühiskonda, kus inimestel on hea elada, kust nad ei taha välja rännata ja julgevad saada lapsi. Sellest, et vanemahüvitis päästab meid kollapsist, võis rääkida siis, kui trend oli positiivne. Nüüd, kus ta on paar aastat olnud negatiivne, tuleb rääkida sellest, et lisaks sündide väärtustamisele tuleks ka laste kasvatamist rohkem väärtustada, ja mitte nii, et kolmanda lapse eest saab üheksa eurot juurde.

●● **Kas suurem ümberjagamine võib olla pääsetee Eesti ühiskonnale? Mõned ütlevad, et enne tuleb rikkaks saada, siis võib ümber jagada.**

Kunagi oli lasteajakirjas „Täheke” selline mõistulugu, et tüdruk sõi vorsti, aga ema ütles, et me pole nii rikkad, et vors-

ti ilma leivata süüa. Tee endale võileib. Tüdruk aga küsis, et millal me saame nii rikkaks? Ema ütles, et ta seda ei tea, aga kui me kogu aeg sööme vorsti ilma leivata, siis me ei saa kunagi rikkaks. See on äraspidiselt tõsi ka Eesti olukorra kohta. Parempoolsed väidavad, et me hakkame hariduspoliitikale ja sotsiaalpoliitikale kulutama siis, kui oleme rikkaks saanud. Sotsiaaldemokraadid soovivad ütleval, et investeerimine inimesse, investeerimine sotsiaalpoliitikasse, ümberõppesse, alusharidusse on rikkaks saamise vältimatu eeltingimus. Muidu ei saagi rikkaks. Kui vaatame trende – maapiirkondade tühjenemine, sündimuse langus –, siis neid investeerin- guid ei saa edasi lükata. ●

HILLAR METSA METSIK MAAILM

LUGEJA KIRI

Nii asju ei aeta

●● Meil on kombes. On käitumise kultuur ja on tavad. Tutta-vale öeldakse tere, naabrimehel pestakse saunas selga, daamile antakse teed. Kas kümne aasta pärast oleme Põhjala moodi või oleme sellest hoopis kaugemale tüürinud: seda tulevikku loovad tänased tavade ja kommete loojad.

President Lennart Meri kujundas piirid ja mallid, eetilised ootused, tunnetuslikud, seadustele lisaks üldisemalt arusaadava sisu, ruumi, ettekujutuse presidendi ametist.

Kõik teavad, et võib olla sedasi (ja enam kahjuks pole), et president kõnnib vajaduse korral telekasse ja räägib seal või 24. veebruaril nii, et tema juttu kuulatakse. Aga kõrge

riigitegelane võib käituda ka umbes nagu Tarantino „Pulp Fictionis” see mees, kes tõttas appi probleeme lahendama ja laipu ära korraldama. Nii loovad ka meie praegused võimukandjad valitsuse, ministrite ja muu reaalse poliitilise ladviku käitumistavadele, poliitilisele kultuurile tunnetavat ja tulevikku reflekteeruvat sisu. Loovad kõigile meeldejäätvat käitumismalli ja teadmist, mis on hea ja mis on halb ja kuidas lahendatakse olukordi.

Kui see võim nii jätkab ja midagi ei muutu, siis on asjad küll väga pahasti. Inimesed tunnevad siis: meil Eestis järelikult asjad nüüd nii käivadki. Valitsuses, firmas, asutuses, tööl, kodus, puhkehetkel.

Põhiküsimusena ei pea praegu ometi arutama selle üle, kas

parteide rahastamist ümber korraldada või kas valimisreklaamile piire panna või kas valimiskünnist muuta.

Rein Langil on õigus, et „seda riiki eest vedada pole väga mugav”. On veider, kui meie n-õ kompetentsed organid käivad paarikümnekesi parteide kontoreid läbi otsimas, on kurb, kui ajakirjandus võimendab igal pool negatiivset ega räägi meie helgemate kujude positiivsest rollist. Aga see pole praegu kõige olulisem.

Asi pole selles, kas Reformierakond jätkab või tuleb keegi teine. Asi on väärtushinnangutes ja käitumismallide kujundamises. Asi on kultuuris ja üksiteisest lugupidamises.

Andres Kollist

Tallinna ülikooli akadeemilise raamatukogu direktor

ESTONIAN AIRIST

Ma ei usu, et keegi üle 35 aasta vana juht üldse suudab seal midagi teha. Psühholoogia ütleb, et erinevatel aladel ollakse tipus erinevates vanustes. Võimlejad on tipus 14–15-aastaselt, ujujad 18–19-aastaselt, matemaatikud 25–30-aastaselt, luuletajad peale 30.–40. eluaastat ja romaanikirjanikud loovad oma parimad teosed peale 50. eluaastat. Paraku kipun arvama, et ärimehed sarnanevad pigem matemaatikute kui romaanikirjanikega. AS-i TAVID NÕUKOGU ESIMEES **ALAR TAMMING** (DELFI)

VANASÕNA

Ära puudu võõrast putru, kui omad tangu hulgas põle.

EUROOPA ÜHTEKUULUVUS

Korraliku Euroopa parlamentaarse süsteemi rajamine oleks vahend, millega saab luua praegu puuduva üleeuroopalise ühtsustunde. See viiks suurema vastutustundlikkuse ni valijate, poliitikute kui ka riigipeade seas.

ROMARIC GODIN (LA TRIBUNE)

KAS EESTI tahab õppejõududest lahti saada?

Akadeemiline töötaja on töösuhtes õigusteta

Viivian Jõemets

teadlane

Hiljuti käis meediast läbi peaaegu tähelepanuta jäänud uudis: Euroopa Komisjon nõuab Eesti riigilt selgitust, kuidas kaitstakse akadeemilisi ja kultuuritöötajaid järjestikuste tähtajaliste lepingute eest, mis on Eestis valdavad ega vasta Euroopas valitsevale arusaamale töötajate õigustest.

Euroopa kultuuriruumis on töösuhetes kaks olulist põhimõtet: alalise iseloomuga töö puhul ei ole lubatud sõlmida järjestikuseid ajutisi lepinguid ja igal töötajal on õigus teda, miks temaga töösuhe lõpetatakse. Paljudes riikides on paika pandud range protseduur, kus töötajale tuleb taasesitavas vormis teatavaks teha puudujäägid töös ja seada nende kõrvaldamiseks mõistlik tähtaeg. Ilma vastava protseduuri ta inimest töökohalt vabastada ei saa.

Laiemale avalikkusele teadmiseks: erinevalt teistest avaliku sektori töötajatest ei ole akadeemistel töötajatel Eestis õigust tähtajatuks töölepingule ega lahkumishüvitisele. Erandiks on kolmandat korda ametisse valitud professorid, kelle tööleping muutub tähtajatuks. Lepingud sõlmatakse kuni viieks aastaks. Seejärel kandideerib sama inimene oma töökohale vaba „turu“ korras. Kui ülikool leiab kellegi, kes rohkem meeldib, siis teadlasel või õppejõul töökohta enam pole. Töötaja ei ole koondatud, ta ei ole vallandatud. Ta ei saa vastavat töötuskindlustushüvitist, sest ta lihtsalt on „üle“. Äärmiselt madalate palgade tõttu sageli samale kohale üle ühe kandidaadi ei ilmugi, kuid kogu kandideerimise protseduur koos sellega kaasneva te kuludega mängitakse täies

mahus läbi. Töötavad komisjonid, inimene valmistub intervjuudeks, koostab dokumente. Sama aega oleks võinud kasutada millekski muuks, tulemuseks on ju *status quo*: töötaja töötab oma kohal edasi. Võiks välja arvutada, kui palju läheb selliste pidevate korraliste konkursside etendamine maksumaksjale maksma.

Takistab töötegemist

Levinud müüdi kohaselt on selline ajutiste lepingute traditsioon lääne ülikoolidest üle võetud. Tegelikult on teine. Paljude riikide ülikoolid otsivad noori õppejõude ja pakuvad järel doktorantuuri lõpetanutele pikaajalist lepingut põhimõttel: tehke oma elutöö meil! Üks minu välismaine kolleeg, kes Eesti oludega kursis on, ei väsi imestamast, et Eesti palkade juures näevad ülikoolid endiselt nii palju vaeva, et akadeemilistest töötajatest lahti saada, ja nii vähe vaeva, et neid kinni hoida.

Akadeemilise töötaja puhul määrab tööülesanded ja mahu tööleping ja akadeemiline juhend, lisaks konkursinõuded. Kui kõik nimetatud nõuded on täidetud, siis peaks inimesel olema õigus eeldada, et ta saab oma kohal tööd jätkata, kui tema töö kohta pole viie ametisoldud aasta jooksul pretensioone esitatud. Akadeemilise töötaja valimisel puuduvad aga selged kriteeriumid, mille puhul inimesel tekiks õigustatud ootus, et ta töökohta säilib. Keegi ei pea põhjendama, miks akadeemilist töötajat tagasi ei valitud, kui ta on oma tööülesandeid nõuetekohaselt täitnud. Talle ei esitata aruannet, miks teda tagasi ei valitud, millised on pretensioonid. Protsess on läbipaistmatu ja võimaldab segada isiklikke eelistusi tööalase otsustusprotsessiga.

Eraldi tuleks vaadelda õppejõudude ja teadustöötajate ametikohtade lühiajalisust sisulisest küljest. Mida ikkagi tähendab viimane tööaasta? Juhendada saab vaid neid, kes samal aastal kaitsevad. Alustava magistrandi (õppeaeg kaks aastat) ja doktorandi (neli aas-

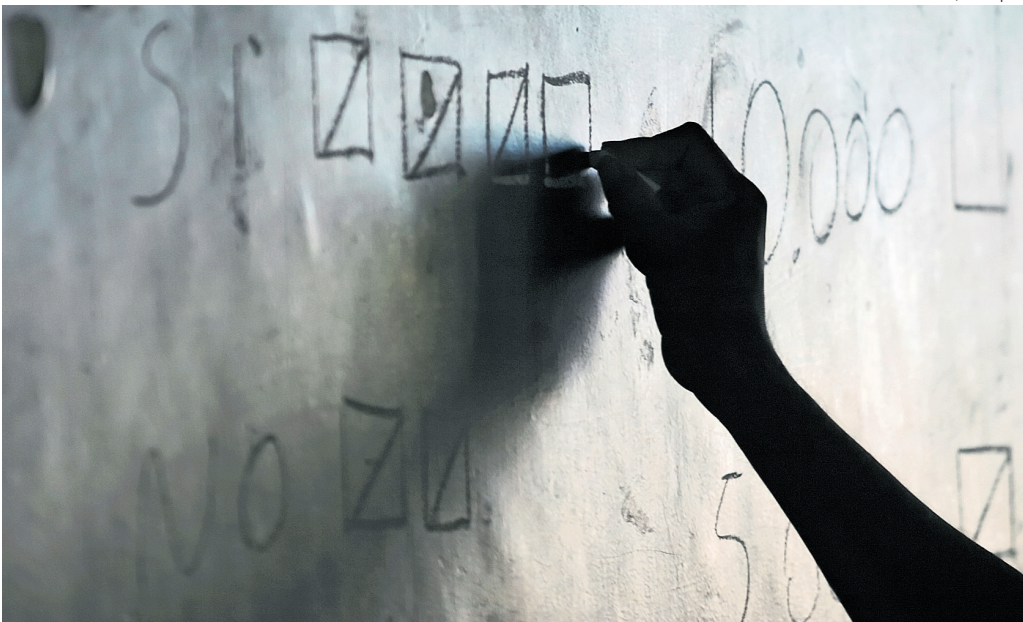

Foto: Reuters/Scanpix

tat) juhendamist aus õppejõud aga ette ei võtaks, sest pole teada, et juhendaja kuni kaitsmiseni tudengit juhendada saab. Milleks kirjutada artikleid, ette valmistada uut teadusprojekti? Milleks saata konverentsitekande teese, kui konverents toimub alles järgmisel aastal, kui õppejõud enam ehk ülikoolis ei töötagi?

Kõik kandidatuurid peavad olema esitatud ametiajale eelneva aasta novembris–detsembris. Valimised toimuvad mais. Kui inimene eeldab, et

Ülikoolis koondamist ei toimu, töökoht lihtsalt kaob. Koondamistasu ega hüvitist ei saa.

Ülikoolid näevad palju vaeva, et töötajaid peletada, ja vähe vaeva, et neid kinni hoida.

ta valitakse oma kohale tagasi, sest ta on teinud tublit tööd vastavalt oma tööjuhendile, siis ta ei kandideeri mitmesse kohta, mis oleks ju ka asjatu töö ja näilis konkurents tekitamine. Kui ta aga mais valituks ei osutu, siis on ta järgmisel aastal töötus, sest enam kuskile kandideerida ei saa.

Kui ülikoolil ei ole enam raha konkreetse töökoha jaoks, siis konkurssi välja ei kuulutata. Keegi ei pea seda õppejõu-

le isegi teatama. Muudes valdkondades nimetatakse sellist olukorda koondamiseks ja töötajal tekivad koondamise tõttu töö kaotamise tagajärjel teatud õigused. Ülikoolis aga koondamist ei toimu, töökoht lihtsalt kaob. Õppejõud loomulikult koondamistasu ega vastavat töötushüvitist ei saa.

Mitte rasestuda

Väga ebaselge on lapsehool-duspuhkusele läinud ja sealt naasvate naisõppejõudude olukord, kui nende ametiaeg on parajasti lõppemas. Võimatu on pärast lapse sündi võistelda konkurentidega, kes on viimased viis aastat pühendunud teadustööle. Kuskil ei ole sõnastatud, kuidas kaitstakse väikelapse vanemaid töö kaotuse eest ülikoolis. Seega: mõislik naiskolleeg viimase paari ametiaasta jooksul ei rasestu!

Veelgi raskem on olukord nn tunnitaskuliste õppejõude puhul. On terve hulk inimesi, kes igal aastal sõlmivad õppe-töölides ajutisi lepinguid. Ja seda võib-olla juba kümnen-dat aastat järjest. Miks ei ole nendel inimestel töölepingut ka siis, kui nende põhitöökoht ongi ülikoolis? Nende palga pealt makstakse täies mahus töötuskindlustusmaksu ja sotsiaalmaksu, kuid nad ei saa kunagi olla haiguslehel, neil ei ole õigust töötuskindlustusele, nad ei saa kunagi tasustatud puhkust. Tööd teevad, kuid töötaja õigusi neil pole.

Inimlikum, eetilise ja juriidiliselt korrektne oleks samale kohale kandideerimise protsess läbi mõelda ja asendada perioodilise atesteerimisega, kus inimese koht kuulutatakse vakantseks juhul, kui tema töö-tulemused ei vasta töölepingus ja tööjuhendis sätestatud nõuetele või tema töös on ilmnenud muid olulisi puudusi. Sellised puudused tehakse akadeemilisele töötajale teatavaks kirjalikus taasesitavas vormis ja määratakse puuduste kõrvaldamiseks tähtaeg. Alles siis kuulutatakse välja konkurss kohale, sest on ilmnenud vajadus leida parem töötaja. Õppejõud, kes selliselt töökoha kaotab, peab saama taotleda töötuskindlustust. Ja mis väga oluline: ta saab oma vigadest õppida, sest need on talle teatavaks tehtud.

540 eurot kätte

Tähtajaliste lepingute kõrval on terav probleem ka akadeemiliste töötajate palk. Näiteks Tallinna ülikoolis saab doktorikraadiga, rahvusvaheliste teaduspublikatsioonidega ja edukalt magistrante juhendav lektor täiskohaga töötades palka kätte 540 eurot. See on palk, mida makstakse ka igale üldhariduskoolides õpetajale, kellelt ei nõuda teadustööd, võõrkeelte valdamist, doktorikraadi ja kellel on alaline tööleping. Ülikoolidest hakkab peagi lahkuma vanem põlvkond, kes on omale eluaseme juba soetanud ja lapsed suu-

reks kasvatatud. Nende asemele tulevad noored, kes on omandanud hariduse õppelaenu abil, kes peavad võtma eluasemelaenu ja ära toitma oma väikeste lastega pere. Selline noor spetsialist, kes on kümme aastat õppinud, et omandada doktorikraad, ei saa töötada 540 euro eest kuus ajutise töölepinguga. Ta kas lahkub Eestist või vahetab eriala.

On väga kurb, et paljud minu kolleegid on otsustanud Eesti ülikoolidest lahkuda. Liiga paljud on juba läinud. Paljud on kibestunud. Kahju, kui võimekas, kõrge kvalifikatsiooniga ja töökas õppejõud koostab vabal ajal mahukaid kandideerimistaotlusi, et Eestist ära minna, selle asemel et pühenduda tööle Eesti ülikoolides, eesti keeles, Eesti üliõpilastega. Ja lähevad sageli just need, kelle lahkumisest on kõige rohkem kahju.

Kõige selle juures aga painab mind küsimus: kas meil on tõesti selleks vaja Euroopa Komisjoni, et meile teatada, millistel tingimustel meie teadlased ja õppejõud töötavad? Kas minister seda ei tea? Rektorite nõukogu? Meie ise? Kõige haritum osa Eesti ühiskonnast on jõudnud sellisesse sotsiaalsesse jõuetusse, et ootab abi Euroopa Liidu bürokraatialt, et enda õiguste eest seista, olemasolevat olukorda kriitiliselt analüüsida ja seejärel paremaks muuta. Miks?

Põhjusi polegi raske näha. Inimesel, kes võib suvalisel ajal ja suvalise põhjusega kaotada oma töökoha, on hirm. Elujõulist ametiliitu pole, toimivat kollektiivlepingut pole. Töölepinguseaduse kaitse on olematu. Otsustusprotsessid on udused. Ülikoolidevahelist kollegiaalsust pole senise rahastusmudeli tõttu saanud tekkida. Bürokraatia neelab aina suurema osa haridusele kulutatavast SKT protsendist. Karjäärimudelit pole isegi veel paberile pandud. Rahvusvahelise tasemega ülikoolidest oleks sellistel tingimustel jätkates pikemas perspektiivis naiivne unistada.

Aitäh, Brüssel, et abi pakusid. ●

Tallinna matnud udu laskub teedele väga libedaks jääkatteks

Ilm Tuulevaikus, kerged plusskraadid ja 98-protsendiline õhuniiskusega matsid Tallinna eile täielikku uduloori. Mitmeid kauneid fotokaadreid pakkunud loodusnähtus toob siiski kaasa varjupoole, kuna ees ootav õhutemperatuuri

jahenemine külmutab ka õhuniiskuse, mis maale langedes muudab teed väga libedaks.

„Hilissügisel ajal on udu vaikse ilmaga üsna sage ja praegu on Põhja-Eestis tuule kiirus ainult 1–2 meetrit sekundis, õhuniiskuse on kõrge: pea-

aegu küllastunud õhk, õhutemperatuur püsib nulli lähedal ja sellise temperatuuri juures ta jääbki küllastunud olekusse,” selgitas Taimi Paljak EMHI-st. „Kui temperatuur sellise õhuniiskusega külmakraade näitab, siis maanteemehed nime-

tavad tekkivat hämatisekihiks, aga meie ütleme selle kohta jäitekiht.”

Eile pärastlõunal oli teetemperatuur veel nulli lähedal, kuid ööks vastu tänast lubas ilmteade miinuskraade, mis põhjustas täna hommikuks libedust. „Udu

on palju põhjapoolses osas ja siin ei jõua enne külmenemist tuul väga palju tõusta, mis selle eemale viiks. Täna õhtune öine (eile – D. L.) liikluskord on kindlasti kehv.”

Eilne udu halvas ka Tallinna lennujaama töö: mitmed len-

nud suunati edasi teistesse lennujaamadesse. Hommiku-poolikul Moskva poole startima pidanud Estonian Airi lend tühistati ja Ryanairi lend Oslo Ryggest maandus Tallinna asemel Riias, reisijad toodi Eestisse bussiga. **Dannar Leitmaa**

Traumapunkti patsiendid paluvad istumisvõimalust

Järjekord

Patsiendid sooviksid numbrisüsteemi, mis laseks oodata istudes. Haigla lubab vastu tulla.

Kadri Ibrus
kadri.ibrus@epl.ee

Valude käes vaevlevad inimesed peavad Ida-Tallinna keskhaiga traumapunktis ootama enda registreerimist püstijalu. Eilne ühe töötaja haigestumisest tingitud eriolukord tõi kitsaskoha esile.

Eile kella poole üheteistkümnelt ajalt võtsid Eesti Päevalehega ühendust inimesed, kes olid juba üle poole tunni püsti seistes traumapunkti elavas järjekorras oma korda oodanud. „Saabusime siia juba enne kella kümnet, meie ees koridoris oli registratuuri sabas ootamas juba 18 inimest,” kirjeldas üks traumast tingitud valude käes kannatav inimene. „Meie ees üks naisterahvas oli pisarais, helistas oma mehele, et temal on nii suured valud ja ta ei suuda siin seista, lähme ära Lasnamäele,” rääkis patsient.

Nimelt tuleb end erakorralise meditsiini osakonda jõudes esmalt registreerida. Töötas aga vaid üks registratuuri-lett ja sedagi aeglaselt. Alles pärast registratuuri järjekorranumbri saamist on inimestel võimalik istuma minna ja siis tegelevad nendega arstid.

Töötatakse tavapäraselt

Kui Eesti Päevaleht tegi esimese telefonikõne EMO kontaktnumbril, kinnitati sealt, et mingit probleemi ei ole ja kõik üksused töötavad tavapäraselt. Vahetult enne kella 11 saat-

sid järjekorras seisjad Eesti Päevalehele tänuteate, millega anti teada, et registratuuri tuli juurde teine töötaja ja järjekord hakkas liikuma. Selleks ajaks olid nad seistes oodanud juba tunde aega. „Aga tahame siiski öelda, et seista laskmine sellises seisukorras ei ole inimlik. Inimestel olid suured valud, kas sisemised valud või liigestega. Võiks ikka olla talongidega numbrisüsteem, et tuled ja saad kohe istudes oodata,” sõnasid väsinud patsiendid. „Praegu tulebki nii välja, et parem on kiirabi väl-

ja kutsuda, siis saad kiiresti ja mugavalt jaole. Aga ei taha ju ka niisama maksumaksja raha raisata,” lisasid nad.

Ida-Tallinna keskhaigla EMO juhataja Piret Valdek kinnitas hiljem, et eilne erakorraline olukord oli tingitud sellest, et üks klienditeenindaja oli haigestunud. „Kuni oli võimalik leida talle asendaja, töötas vaid üks registratuur,” selgitas Valdek.

Automaat on plaanis

Kuuldes Eesti Päevalehelt, et patsiendid soovivad automaatselt numbrisüsteemi, vastas haigla avalike suhete juht Svea Talving, et sellega tegeletakse. „Tegeleme pidevalt töökordluse paremaks muutmisega patsientide heaks. Paraku piiravad meid siinkohal logistilised ja ruumihituslikud võimalused, sestap saame muudatusi

ette võtta ühekaupa ja õigesti. Meil on planeeritud patsientidele numbriautomaat, kuid seda siis, kui kergemate traumadega patsiendid hakkavad asuma praeguse ortopeedia polikliiniku pinnal,” kirjeldas Talving haigla plaane.

„Kui inimene tunneb ennast halvasti, siis saab ta alati appi paluda triaazide, kes organiseerib istumise või lamamise. Lisaks jälgib triaazide patsiente ka järjekorra tekkimisel. Need patsiendid, kelle väljanägemine viitab halvale enesetundele, saavad triaazituppa kohe, ilma järjekorras ootamata,” kinnitas ta.

„Tõsi, vigastatud peavad enne registreerimist püsti seisma, kuid tavaliselt töötab päevasel ajal kaks klienditeenindajat ja järjekorras seismine üle seitsme-kaheksa minuti aega ei võta,” sõnas Talving. ●

Kuno Pajula – raskete aegade kirikutalade rahulik kandja

In memoriam

Lahkus mees, kes sai pöördelisel ajal peapiiskopiks ja koondas inimesed kiriku ümber.

Kärt Anvelt

kart.anvelt@epl.ee

Eile hommikul suri 88-aastasena peapiiskop emeeritus Kuno Pajula. Mees, kes sai Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku peapiiskopiks kiriku ja riigi jaoks pöördelisel ajal. Oli 1987. aasta ja õhus aimus Eesti iseseisvuse taastamist. See oli segane aeg, mil inimesed otsisid elu mõtet ja kümned tuhanded neist leidsid just siis tee kirikusse.

Tõi inimesed kirikusse

Pilistvere koguduse vaimulik Hermann Kalmus oli sellel ajal vaid 11-aastane ja kuigi tema vanemad olid kiriku liikmed, ei puudutanud Pajula kui toonase peapiiskopi isik nii väikest poisikest. „Aga iga inimene, kes on murrangulisel ajal otsustaja – piisavalt targalt ja piisavalt hästi otsustaja –, mõjutab kahtlemata palju. Ju oskas Pajula rahvast õigesti kõnetada, sest rahvas koon-

dus kiriku ümber tõesti palju just sellel ajal,” tõdes Kalmus.

Kui paljud kirikutegelased astusid sellel ajal jõuliselt poliitikasse ja ühiskonnale – näiteks Illar Hallaste, Vello Salum ja Villu Jürjo –, siis Pajula oli otseselt poliitika suhtes tasakaalukam ja kirikule oli see kindlasti kasulik. Pajula otsis seda, mis ühendas, ja arendas seda kiriku poolt. Sellesse aega jääb muu hulgas ka Pajula algatatud kiri-

püüdis ta alati leida võimalusi tegutsemiseks. „Ta oli energiline mees. Pigem ikka inimene, kes oli nähtav ja seltskonnas alati särav. Probleemide korral püüdis ta leida lahendusi ja tegi seda tõesti tasakaalukalt,” meenutas Soone.

Sinimustvalget heiskamas

Üks Pajula lähemaid sõpru, kirikukogu liige Jüri Ehasalu meenutab päeva, mil Toompeal heisati sinimustvalge

lipp. „Seal seisid kõrvuti kolm väarikat meest: riigipea Arnold Rüütel, parteijuht Vaino Väljas ja kirikupea Kuno Pajula. See oli üks ilusamaid hetki meie lähimi-

nevikus. Headeks mõttekaaslasteks jäid nad kuni lõpuni.”

Ehasalu sõnul oli Pajula mees, kes iialgi ei rõhutanud oma teeneid ja jäi alati tagasihoidlikuks ja avatuks. Kõige lihtsam tädi võis kiriku ees Pajula juurde astuda, Pajula võttis tädikesel käest kinni ja leidis alati aega rääkida.

„Pajula märkas inimesi ja võttis teistest osa. Kaasajal on see väga väärtuslik omadus, sest seda märkamist ja teiste-

Einar Soone
piiskop

Pajula märkas inimesi ja võttis teistest osa. Kaasajal on see väga väärtuslik omadus.

kute nõukogu asutamine, aga ka muinsuskaitse liikumine.

„Võib-olla tema suhtlemis- oskus, tema lähenemine inimestele andis võimaluse ka kirikuringkondades nii ühiskonda välja- kui sissepoole tegutsemiseks. See tulenes Pajula rõõmsameelsusest, optimismist ja julgustavatest sõnadest,” leidis piiskop Einar Soone. Ta tõdes, et rahulikkus oli kindlasti üks Pajula ametisoleku aja märksõnu, kuid teisalt

Foto: Erik Peinar

ga suhtlemist jääb tänapäeval üha vähemaks,” tõdes Soone, kes mäletab Pajulat ajast, mil ta oli veel Jaani koguduse õpetaja. Seegi oli raske aeg ja üks iseloomulikke märksõnu seoses Pajulaga ongi Soone hinnangul see, et ta suutis rasketel aegadel kiriku talasid kanda.

Julgustas noori nüüdseini

Kirikuinimesed ütlevad, et väga raske on lühidalt kokku võtta nii pika elu jooksul tehtud tööd, kõike seda, mida Pajula endas kandis. Virumaal Salla vallas talupidajate perekonnas sündinud Pajula astus kiriku teenistusesse 1949. aastal ja käis läbi tee jutlustajast peapiiskopini. Veel nüüdki osales ta teenistusel: Toomkiriku 18. novembri ordinatsiooni-teenistusel, kus seati ametisse diakon ja õpetaja. Sellel päeval teenis Pajula kaasa, oli rõõmsameelne ja julgustas noori ametimehi. „Arvan, et teda jäävad meenutama tema alati julgustavad sõnad ja kinnitav hoiak,” ütles Soone.

Peapiiskop emeeritus Kuno Pajula matus toimub neljapäeval, 6. detsembril kell 11 Tallinna Piiskoplikus Toomkirikus. Kuno Pajula maetakse Rahu- mae kalmistule. ●

NISSAN X-TRAIL PLATINUM EDITION VÕIMAS VARUSTUS – MÕNUS HIND

Selleks et jõuda sinna, kus vaid vähesed on käinud, läheb vaja vastupidavust, oskusi ja ennekõike julgust. Nissan X-Trail Platinum Edition on loodud neile, kes võtavad raskusi laia naeratusega.

Kas sinagi
oled üks neist?

SHIFT_

NISSAN X-TRAIL 4x4 PLATINUM EDITION

MT - 25 990 €

AT - 27 590 €

HINNAVÕIT 4810 €

- Säästlik mootor: 2.0 dCi, 150 hj
- ALL MODE 4x4-i nelikvedu, nõlvastardiabi ja mägi pidur
- Navigatsiooniseade Nissan Connect
- 360° täisvaatekaamera
- Panoraamkatuse luuk
- Disainipakett Platinum Edition

BRONEERI PROOVISÕIT JUBA TÄNA!

Fakto Auto AS

Osmussaare tee 10, Tallinn
tel 638 9200

Euroauto OÜ

Kadaka tee 72a, Tallinn
tel 671 0900

Euroauto OÜ

Roheline 72, Pärnu
tel 447 6111

Autospirit Tartu OÜ

Turu 47, Tartu
tel 734 1126

Wiru Auto OÜ

Kreutzwaldi 5b, Rakvere
tel 329 5560

www.nissan.ee

NISSANI OMANIK!
Ühine ja võida 3 300 €!

YOU+ NISSAN
nissan.ee/you+

Pakkumine kehtib kuni 31.12.2012. Piltidel on illustreeriv tähendus. Nissan 4x4 X-traili keskmine kütusekulu alates 6,4-7,1 l/100 km, CO₂ emissioon alates 168-188 g/km.

Michal kutsus kokku kriminaalmenetluse seaduse muutmise töörühma

KOMMENTAAR

Kolm tähtsat küsimust

Kristen Michal

justiitsminister

„Üks teema on absoluutse legaliteedi (kohustuslik kriminaalasja alustamine – toim) küsimuse ülevaatamine: kas prokuratuur igal juhul peaks kriminaalasja algatama või peaks prokurör saama suurema vabaduse selle üle otsustamiseks? Kui asi pole ilmselgelt sellise kaaluga või pole otstarbekas, kas siis peab maksumaksja ressursi kulutama?”

Teine teema on see, kuidas oleks võimalik kriminaalmenetlusi kõige kiiremini läbi viia ja seda ajalist tempot hoida. Me ju kõik mõistame, et mida kauem menetlus kestab, seda koormavam ja kurnavam see kõigile osapooltele on. Näiteks üks eriline prioriteet on meil aastate vältel olnud alaealistega seotud kriminaalasjad ja seal on ikkagi olulisi samme tehtud, oluliselt kiiremini saavad need uuritud. Samamoodi tuleks ka teisi asju vaadata: kas uurimiseks on vaja ressursi juurde? Mingisuguseid muudatusi? Kas menetlustoimingutes midagi üle vaadata?

Ja kolmas pool on põhiõiguste kaitse menetlustes, et kõigil osapooltel oleks võimalik oma õigusi paremini kaitseda. Eelmise aasta 1. septembril jõustusid juba mõned muudatused, mida Eestis varem ei olnud – näiteks kui keegi läheb tunnistajana ütlusi andma, siis on tal võimalik kaitsja kaasa võtta. Nii et selles pole midagi erakordset, et [kriminaalmenetluse regulatsiooni] arendatakse.”

Illustratsioon: Ott Vallik

Seadusloome

Laul on eelkõige kaks olulist küsimust: inimeste põhiõigused ja menetlustoimingute kiirus.

Lauri Tankler
lauri.tankler@epl.ee

Justiitsminister Kristen Michal saatis eelmisel reedel koalitsiooni- ja opositsioonisaadikutele, Eesti advokatuurile, prokuratuurile, riigikohtule ja siseministeeriumile kutse osaleda töörühmas, mille eesmärk oleks vaadata üle, kas kriminaalmenetluse seadust tuleks muuta või mitte.

Oma kutses mainis Michal ka riigikogus opositsioonis oleva Keskerakonna fraktsiooni algatatud seadusemuudatust, mille eesmärk oli „inkvisitsioonilisest kohtueelsest uurimismudelist” loobumine. Justiitsminister nentis, et kuigi valitsus ei toetanud kõnealust eelnõu, on mõnigi selles püsti-

naalmenetluse seadustik tagab põhiõiguste kaitsmise nõutud määral või oleks Euroopa inimõiguste kohtu ja põhiseaduse nõuete eeskujulikuks täitmiseks vajalik läbi viia muudatusi,” seisab Michali kutses.

Pärast Silver Meikari algatatud rahastamiskandaali ning Lauri Laasi ja Priit Toobali kirjaskandaali on nii reformierakondlased kui ka keskerakondlased kritiseerinud prokuratuuri võimupiiride ületamise pärast. Keskerakond võttis prokuratuuripoolse põhiõiguste rikkumise parlamendis jutuks lausa riikliku tähtsusega küsimusena. Hiljuti avaldas riigikogu põhiseaduskomisjon esimees, reformierakondlane Rait Maruste arvamust, et prokuratuur läks Reformierakonna rahastamiskandaali määruse avaldamisega liiale.

Lainetus ühiskonnas

Minister Michal kinnitas, et Keskerakonna eelnõu, mille valitsus on tagasi lükanud, ei saa kokkukutsutud töörühma arutluste aluseks. Ta lisas, et tegelikult on menetluskiirust ja ressursse arutatud juba kaua. „Kui seal väärib miski rõhutamist, siis see, et töörühma on kutsutud kokku nii opositsiooni kui ka koalitsiooni esindajad ja kõik teised osapooled,” sõnas Michal. „See on ühine protsesside hindamine – kui see [Keskerakonna eelnõu] 295 tekitas ühiskonnas võib-

olla mingit muud lainetust, siis valitsus otsustas väga selgesti seda mitte toetada.”

Lainetuse all võib Michal silmas pidada kriitilisi arvamustartikleid, aga ühtlasi nii Tartus kui ka Tallinnas tänavatel ausat poliitikat nõudvate

meeleavaldajate plakateid, millega püüti mõista anda, justkui üritataks eelnõuga piirata prokuratuuri ja politsei võimalusi poliitikut tegevust uurida.

Michali sõnutsi on arutelluse kaasatud ka õigusteadlased: esmane kokkulepe on olemas

Tartu ülikooliga, kes korraldab vajaliku õigusliku analüüsi. Ministeerium loodab juba sel aastal ühe korra töörühmaga kokku tulla, kuid tõenäoliselt jääb tõsisem töö ja ülikoolilt tellitud analüüsi valmimine järgmise aasta esimesse poolde. ●

Erakonnad on kritiseerinud prokuratuuri võimupiiride ületamise pärast.

tatud teema oluline ja põhjalikum analüüsi väärt.

Töörühma eesmärk ongi leida, kas kriminaalmenetluse seadusse oleks vaja muudatusi ja kui, siis milliseid. „[Analüüsiga] püüame leida vastuse küsimusele, kas kehtiv krimi-

nist, siis see, et töörühma on kutsutud kokku nii opositsiooni kui ka koalitsiooni esindajad ja kõik teised osapooled,” sõnas Michal. „See on ühine protsesside hindamine – kui see [Keskerakonna eelnõu] 295 tekitas ühiskonnas võib-

Erki Korp: seisan selle eest, et Nõmmel lollusi ei tehtaks

Tallinn

Linnaosavanem kinnitas, et arhitektita jääv Nõmme ei pea kinnisvaraarendajate omavoli kartma.

Tuuli Jõesaar
tuuli.joesaar@epl.ee

Eilses Eesti Päevalehes ilmunud artikkel „Nõmme linnaosavanem Erki Korp tahab koondata Nõmme arhitekti” käsitles nõmmelaste ja arhitektide muret, et uuest aastast ilma linnaosarhitektita jääv piirkond võib sattuda vastutustundetute kinnisvaraarendajate meelevalda, kes võivad miljööväärtusliku linnaosa lihtsakoelisi küprokist majakaste täis ehitada.

Puhkuselt naasnud Nõmme linnaosavanem Erki Korp kin-

nitask eile, et hoolimata sellest, et piirkond jääb oma arhitektist ilma, tagab linn Nõmme eripära säilimise ja linnaosarhitekti koondamise küsimusest probleemi ei tule. „Mina ütlen nii, et kindlasti ma seisan selle eest, et Nõmmel lolluseid ei tehta. Meie ajame puhast Nõmme asja,” rõhutas ta.

„Pealegi käivad kõik asjad läbi halduskogu ja linnaplaneerimiskomisjoni,” kinnitas Korp, et kinnisvaraarendajate omavoli karta pole põhjust. Väitega, et keskerakondlikus Tallinnas on linnavolikogu sama hea kui kummitempel ja halduskogul pole üldse mingit võimu, Korp, kes samuti Keskerakonda kuulub, mõistagi ei nõustunud.

Nõmme linnaosavalitsus on teinud ettepaneku viia lin-

naosarhitekt linnakeskse linnaplaneerimise ameti koosseisu. Korp rõhutas, et juba praegu ei saa inimesed kõikidele oma küsimustele otse linnaosarhitektilt vastust, vaid nad saadetakse edasi just linnaplaneerimise ametisse. „Kui täna on kolm küsimust, siis ühele neist saab linnaosast vastuse. Selleks, et siin kõik ära vastata, peaks siin olema viis arhitekti,” ütles ta.

Mõistlik käik

Vajadust ainus arhitekt ära koondata, kui tööd oleks tegelikult viiele, põhjendas Korp sellega, et süsteemi tsentraliseerimine on mõistlik käik. „Kogu süsteem, kus on andmebaasid ja asjad, on väga mõistlik ja inimesed käivad linnaplaneerimisametis nõu saa-

mas. Pigem on küsimus professionaalsuses. Lihtsad küsimused saab linnaosas ära küsida,” selgitas ta.

Lisaks uuele linnaplaneerimisameti arhitektile, kes samuti hakkab osa tööajast Nõmmel olema, on Korbi hinnangul linnaosa palgal teisigi kompetentseid spetsialiste. „Nõmme linnaosa linnamajandusosakond ei ole nõrk osakond, mis ei suudaks elanike küsimustele vastata, ja väga palju arhitektuurilisi küsimusi lahendab ära meie ehitusspetsialist Mart Miidu,” selgitas ta.

Võrdlus arhitekti kompetentsiga jääb siiski pisut arusaamatuks, kuna Mart Miidul on Tallinna kodulehe andmetel hoopis masinaehituse tehnoloogია alane haridus.

Samuti kinnitas linnaosavanem Korp, et Nõmme elanikud ei pea muretsema, et linnaplaneerimisameti arhitekt neile kättesaamatuks jääb. „Vastuvõtutajad ei vähene, senised vastuvõtutajad jäävad alles,” ütles linnaosavanem. ●

Keskkonnaministri isa pankrotistunud firma rahaasjad tekitavad küsimusi

Pankrot

Mullu 29. märtsil kuulutas Harju maakohus välja keskkonnaminister Keit Pentus-Rosimannuse isa Väino Pentuse transpordifirma Autorollo OÜ pankroti. Eesti Päevalehele teadaolevalt on tekkinud kahtlus, et firmat on püütud varast tühjaks tõsta ja jätta võlausaldajad rahata. Väidetavalt ulatub nõue Autorollo vastu 600 000 euroni.

Ettevõtte varade liikumist on palutud uurida advokaadibürool Lextal. Vandeadvokaat Olavi-Jüri Luik kinnitas Eesti Päevalehele, et nende büroo on tõesti Autorollo pankrotiasja kohta tööandeid kogunud ja oma õigusliku arvamuse andnud. „Autorolloga seoses ulatuvad rahalised küsitavused

sadadesse tuhandetesse eurodesse,” sõnas Luik ja lisas, et praegu ta pankrotiasja põhjalikumalt kommenteerida ei saa.

Riigile võlg

Maksu- ja tolliameti andmetest selgub, et Autorollol on maksumõlg ka riigi ees, eelse seisuga oli seda 1550 eurot.

Juba 2010. aastal jõudis Väino Pentuse transpordifirma ajakirjandusse, sest selle töötajad ei saanud oma palka kätte. Kui ettevõtte läks pankrotti eelmise aasta kevadel, siis Pentuse enda pankroti kuulutas kohus välja mullu sügisel. Eesti Ekspress kirjutas siis, et talle sai saatuslikuks käenduslepingust tekkinud 195 000-eurone võlg. Tänavu lõpetati Pentuse pankrotimenetlus selle raugemise tõttu. ● **Urmas Jaagant**

Ülikooli politoloog peab õllepoodi

Hobi

Taaralinna õllepoes on müügil vaid need joogid, mida peremees peab erilisi elamusi andvateks.

Rein Sikk

rein.sikk@epl.ee

„Lähimad samalaadsed õllepoed on Tallinnas, Riias ja Peterburis,” teatab Tartu ülikooli politoloog Karmo Tüür uhkelt habet silitades. Teadaolevalt on ta ainuke alma mater'i töötaja, kes võib uhkustada isikliku õllepoea. Tema kauplus töötab pigem mittetulundusühinguna kui kasumi toojana. „Hobi, mitte äri,” lausub kaupmees ise. „Kui nulli jään, olen rahul!”

Asi sai alguse juba kahekümne aasta eest, mil praegune Venemaa-uuringute spetsialist asutas Pärnu õlleklubi Gambrinuse ja tegutses selle presidendina.

Ta meenutab sovetlikust kole-õlle-ilmast päris humaanestestesse sisenemise aega. „Siis oli õige õllesõber ikka ämbri kaupa jooja,” ütleb ta lõbusalt. Täna on Karmo Eesti õlleilmas tuntud ja tunnustatud maitsete spetsialist, kes pigem mekib, mitte ei kaani õlut.

Eesti suurpoodide õlleletid võivad küll olla pikad, kuid gurmaani rahuldavaid maitseid jääb puudu. Sellepärast

tuli Karmol tihti humalajooke välisreisidelt koju kaasa tuua. Brüsselis käies kadestas ta sealsete õllepoodide valikut. Seni kadestas, kuni ükskord küsis endalt: miks meil sellist poodi pole, kus müüdaks üksnes head ja erilist õlut?

Kui mais jäi Tartus Rüütli tänaval vabaks keldrikaupluse ruum, tuli otsus ja 17. juuni oli avapäev: Õllepood Nr. 1 – Gambrinus tegi oma ukse lahti. „Viimaks on Tartus olemas päris õllepood,” ohkas Karmo rõõmsalt.

Kiiksuga õlled

Kaupluse õllevaliku põhitõde on lihtne: müügil pole maitse, lõhna ja värvita õllelaadseid tooteid. Saada on üksnes joogid, mida peremees peab heaks või erilisi elamusi andvaks, kiiksuga õlleks.

Sellepärast võib esmakordselt poodi sattunu sealt ka kirudes ja tagurpidi välja astuda, kui avastab, et tavalisi Eesti humalajooke polegi. Tihedast sõelast on õnnestunud läbi pääseda vaid mõnel Tartu kesvamärjukesel ja Viru tehase gurmeeõlledel. Loomulikult puuduvad riulilt viiekümnesed nn säästukad ja suured plastpudelid.

Keskmiselt maksab üks pudel kolm-neli eurot, aga selle sees on ka väärt maitseelamus! Erilisuse põhimõtet järgides on Karmo loobunud ka mitmest üle maailma tuntud

Venemaa-uuringute spetsialist Karmo Tüür on oma poodi valinud ainult erilised õllesordid.

Foto: Hendrik Osula

kaubamärgist. Sellest hoolimata ulatub õllepoe valik enam kui pooleteisesaja kesvamärjukeseni.

Õllehuvilisest ostja võib kindel olla, et kaubale lisandub ka selgitus väljavalitud õlle maitse ja valmistamise kohta, legendidest rääkimata. Kellele sellest väheks jääb, võib lisaks tuulata poes ole-

vaid õllepiibleid, mis peene- maid nesteid tutvustavad.

Karmo on väsimatu õllekultuuri eest võitleja ja näeb, et tema missioonil on ka tulemusi. „Marketite õlleletid on mu poe avamise järel pikenenud, maitse- ja maaderohkemaks muutunud, sealtki võib juba õlut leida!” ütleb ta rahulolevalt.

Peentest õllemaitsetest Karmol juttu jätkub. Hiljaaegu lõi ta kokku, et on tänavu ära proovinud 200 eri õlle ringis.

Hiljaaegu sattus poodi Peterburi vanahärra, kes imestas sealset valikut ja küsis: „Kas see on riigipood?” Saanud teada, et mitte, järgnes uus küsimus: „Kas teie oletegi kapitalist?”

Karmo on tuntud ja tunnustatud spetsialist, kes pigem mekib, mitte ei kaani õlut.

Neli tundi ühe õlleklaasi taga

Kui esimest korda Gambrinuses õlut ostsin, palusin viinget maitseelaksu. Sain soovitusel mekkida rohke tselliga õlut. Maitset oli nii palju, et väikese pudeli manustamiseks, mõnulemiseks ja neste tilkhaaval suus ringi keerutamiseks kulus poolteist tundi.

Järgmisel korral palusin midagi samaväärset. Sain hoopis enamat – maailma humalaisema õlle, märgisega IBU 1000. Hiljem lugesin, et tavaõlle humalaseus on umbes kaheksa-ühed IBU-t. Tuhandene laks võttis algul silmist vee välja, siis täitis suu mõnusa kirbe meki-ga. Neli tundi keerutasin seda suus. Kiidan tänaseni!

Täna Defis: Läti president kommenteerib: miks ikkagi Läti pikisilmi eurole üle minna?

Aadu Luukase missioonipreemiale on tänavu kuus kandidaati

Tunnustus

Aadu Luukase SA nõukogu kuulutas eile välja kuus missioonipreemia rahalisele auhinna esitatavat nominenti. Need on Tartu Narva kolledži direktor Katri Raik, spordielu edendaja Igor Šinkevitš, peapiiskop Andres Põder, lasteportaali looja Janika Leoste, kuulmispuudega laste heategevusorganisatsioon MTÜ EMERK Audiere ja põhikoolialastele lastele suunatud kristlik heategevusorganisatsioon MTÜ Lastekeskus Tähetorn.

„Missioonipreemia kandidaate laekus tänavu tavapärasest enam, häid ettepanekuid oli palju,” rääkis nõukogu esimees Indrek Luukas. „Eriti hea meel on mul selle üle, et aasta aastalt esitatakse üha enam n-õ üllatajaid, kes ei ole avalikkuses veel nii tuntud, kuid kelle tegemiste kohta endalgi on huvi rohkem teada saada. Tänavune konkurss tõestas taas kord ilmekalt, et Eestis on palju missioonitundega inimesi, kes juhiavad erinevaid projekte iga päev üksi või meeskonn-

Katri Raik tänavu avatud Tartu Narva kolledži õppehoone ees

Foto: Rein Sikk

naga ja väärivad selle eest tunnustamist,” kinnitas ta.

Silmapaistev laureaat

Preemia, mida antakse tänavu välja kuuendat korda, on mõeldud eelkõige isikule või organisatsioonile, kes paistab silma Eesti ühiskonna tasakaalustatud arengu ja rahva elukvaliteedi edendamiseks.

Selle laureaatide seas on Tallinna Lastehaigla Toetusfond, ajaloolane David Vsevirov, Vana-

linna hariduskolleegeiumi juht Kersti Nigesen, sihtasutus Metsaülikool, Liikumispuudega Lastes Toetusfond, Eesti võrkpalliliit, Tartu ülikooli professor Marju Lauristin ja vaimulik Toomas Paul.

Tänavune missioonipreemia laureaat, kes pälvis pool tunnustussummat ehk 32 000 eurot, selgub 6. detsembril. Ülejäänud 32 000 eurot jagatakse võrdselt viie nominendi vahel. • EPL

27. nov Ugala Teater / 30. nov Salme Kultuurikeskus / 2. dets Endla Teater
3. dets Võru Kultuurimaja / 4. dets Tamsalu Kultuurimaja / 5. dets Kärkla Kultuurikeskus
6. dets Keila Kultuurikeskus / 7. dets Aruküla Kultuurimaja / 10. dets Vanemuise Teater
14. dets Haljala Rahvamaja / 18. dets Salme Kultuurikeskus
Etenduste algus kl 19.00

MINA HAKKAN PEAMINISTRIKS

ERIC CHAPPELL (Inglismaa) komöödia kahes vaatuses

VANA BASKINI TEATER

Riigikogu liikmetele ja ministritele on Piletilevist pilet TASUTA!

KADRI ADAMSON, MARIKA KOROLEV, RAIVO RÜÜTEL, EGON NUTER, TÖNU KILGAS, RAIVO METS ja JANEK SARAPSON / Lavastaja j tõlkija: VELLO JANSON / Kunstnik: JAAK VAUS

JUHT

Fazer Eesti AS-i juhina tänavu oktoobris tööd alustanud Hel-le Kirs-Toiger lahkub ettevõttest 26. novembris isiklikel põhjustel. Asendusjuht on uue juhi leidmiseni Gunita Kiesnere. **EPL**

EESTI RAUDTEE

Reedel kogunenud Eesti Raudtee nõukogu valis Eesti Raudtee finantsjuhiks ja juhatuse liikmeks Toomas Virro. Virro on varem töötanud mitmes firmas finantsjuhina. **EPL**

ARVESTID

Võrguettevõtja Elektrilevi alustas koostöös Ericsson Eestiga pilootprojekti, mille käigus paigaldatakse Elektrilevi võrgus üle Eesti novembrist jaanuarini 5700 kaugloetavat arvestit. **EPL**

VALEINFO

Finantsinspeksioon karistas LHV ja Nordea pensionifonde valeandmete avaldamise ja finantsinspeksioonile saatmise eest 11 000 euro suuruse trahviga. **ERR**

Ettevõtjad on hädas maa sihtotstarbe muutmise

Äri

Elumaa ärimaaks registreerimise keerukuse tõttu venib paljude väikeste äride avamine.

Ann-Marii Nergi
ann-marii.nergi@epl.ee

Elamumaa ärimaaks ümberregistreerimine võib aega võtta terve aasta, tihti pole aga väikeettevõtjal selleks piisavalt ressursse ega motivatsiooni.

Mariann Näär ja Raido Raudnagel on noored, kes tänavu aasta esimesest poolest saati on planeerinud oma kohviku avamist Tallinnas Koidu tänaval, endises Uue Maailma seltsimajas. Maja üürile võttes ei osanud aga nemad ega kinnistu omanik ette näha niivõrd keerulist bürokraatia kadalippu, mis tuleb neil läbida enne, kui kohviku saaks külastajatele reaalselt avada. Erinevate lubade taotlemine ja kooskõlastamine on võtnud juba omajagu aega, kuid lõppu veel ei paista.

Kuigi on olemas juba iga-sugused tervisekaitse- ja veterinaarametite load, mis tunnivad toitlustamisega tegelemisel kõige olulisemad, tuleb noorte sõnul hoopis enam tegeleda projekteerimistingimuste ja ehituslubadega. Just need on olulised, et muuta praeguse elamumaa sihtotstar-

ve ärimaaks, kuid selleni jõudmiseks võtab iga vajalik paberiliigutus kuu või kaks aega. „Meist keegi ei eeldanud, et ärimaaks ümbervormistamine nii kaua aega võtab. Linnale tähendaks see ju sisuliselt ka suuremat maksutulu, sest ärimaad maamaksuvabastus ei puuduta,” rääkis Näär. Nii tema kui Raudnagel tunnistavad, et on oma kohviku loomiseks ja väikeettevõtlusega alustamiseks kõik mängu pannud: üles on öeldud juba ka eelmine töökoht, et oma ärisse panustada.

Veniv protsess

„Palju aega kulub avaliku arutelu protsessi läbiviimiseks. Nüüd oleme jõudnud sinna maani, et ootame projekteerimistingimuste taga. Pärast seda saame teha ära projekti ja hakata taotlema ehitusluba,” kirjeldas Näär venivat protsessi. Millal ilmuvad paberimajandusele kõikide vajalike ametnike allkirjad ja millal muudetakse maa sihtotstarve, ei oska lubada ka ükski linnaasutus. „Infot tähtaegade kohta on raske saada. Oleme juba harjunud, et ettenähtud tähtaegadega väga arvestada ei saa, kuna järjekorrad on pikad ja iga protsess võtab aega. Samas tähendab see, et ka meil on raske üldse midagi ette planeerida.”

Mariann Näär ja Raido Raudnagel pidid Koidu tänaval asuva kohviku avama juba maikuus, kuid linnavalitsuselt pole siiani vajalikku luba saadud.

Foto: Ilmar Saabas

KOMMENTAAR

Aeganõudev protsess

Ivika Maavere

linnplaneerimise ameti detailplaneeringute osakonna juhataja

Maa sihtotstarbe määramist ja muutmist reguleerib maakatastriseadus. Erinevad menetlused on sealjuures erineva pikkusega, mistõttu ei saa väita, et maakasutuse sihtotstarbe muutmise võtab alati väga kaua aega. Samas teostatakse maakasutuse sihtotstarbe muutmise seotud taotluste puhul mitmeid eeltoiminguid ja langetatakse mitmeid otsuseid, mistõttu on tegemist keskmisest aeganõudvama protsessiga. Üldjuhul mõjutab menetluse pikkust kõige enam see, kas hoone või selle osa kasutusotstarbe muutmise- ga kaasneb ehitamine või mitte.

Linnplaneerimise ametis väljakujunenud halduspraktika

kohaselt peetakse uute toitlustusasutuste, klubide või teiste, piirkonna elanike elukeskkonda mõjutada võivate äriruumide kavandamisel vajalikuks viia läbi eskiisprojekte avalikud väljapanekud. Äriruumide asemele eluruumide kavandamine üldjuhul avalikustamise vajadust kaasa ei too.

Lisaks soovime märkida, et Tallinna linnplaneerimise amet on teinud kohviku tegemisest huvitatud isikutega igakülgselt koostööd ja avaldanud põhimõtetel toetust kavandatu elluviimisele. On mõistev, et ettevõtja seisukohalt on soovitud eesmärgi saavutamiseks kulunud rohkem aega, kui esialgu loodeti, kuid amet peab toimingute läbiviimisel lähtuma kehtivatest õigusaktidest ja piirkonna elanike huvist olla protsessi kaasatud.

Uue Maailma seltsi eestvedaja Madle Lippuse sõnul ei ole aga paberimajanduse taha takerdumine vähemalt seelses asumis esmakordne. „Samasugune olukord oli 2010. aastal, kui Väike-Ameerika tänaval tahteti restorani avada. Olemas oli kõik avamiseks vajalik, puudu vaid tervisekaitseameti luba, mida taotlema minnes selgus, et kuigi kõik vastab tingimustele, on loa saamiseks tarvis

sest pigem loobuda,” kirjeldas Lippus. Talle on teada ka mõni ettevõtja, kes ongi oma äri alles lubade taotlemise ajal n-ö illegaalselt lahti teinud, sest riskima pidi kas trahvidega või veel enne alustamist pankrotti minekuga.

Uues Maailmas juba poolteist aastat tegutsenud veinikaupluse omanik Teet Piiskoppel meenutab, et nemadki pörkusid avamise eel maa

sihtotstarbe muutmise keerukusega, sest endine teeninduspind tuli muuta kaubanduspinnaks. Mõlemad mõisted kuuluvad küll ärimaa liikide

Kuna restoranipidajal polnud aega oodata, jättis ta uue restorani avamata.

kõigepealt muuta maa sihtotstarvet. Selle jaoks tuli aga koostada hoonele uus projekt. Kogu protsessi ajaliseks kestuseks koos kõigi kooskõlastustega hinnati umbes üks aasta. Et restoranipidajal ei olnud sellist ajalist ressursi ei ootamiseks ega asjaajamiseks võtta, siis otsustas ta ettevõtmise

alla ja ka nõuded on suuresti samad, kuid vormistamiseks kulub ikkagi viis kuud. „Meie põhiline aeg kulub päästeameti ja linnplaneerimise ameti omavahelisele kemplemisele, sest ei jõutud kokkuleppele, kes peaks enne meie projekti kinnitama,” rääkis Piiskoppel. ●

Estonian Air tõstab hindu, aga ei soovi hinnatõusu suurust öelda

Hinnatõus

Estonian Airi uus juht Jan Palmér ütles nädalavahetusel „Aktuaalsele kaamerale”, et lennufirma peab konkurentsis püsimeks tõstma lennupiletite hindu, sest seni on neid müüdud tasemel, kus on pea võimatu tulu teenida. Milline hinnatõus reisijaid uue strate-

gia rakendumisel ees ootab, ei soovinud aga lennufirma presiesindaja Ilona Eskelinen Eesti Päevalehele täpsustada, sest firma üritab ennekõike suurendada reisija pealt keskmiselt saadavat tulu.

„Keskmise teenitava tulu tõstmine ei pruugi tähendada seda, et varajasel planeerijal piletihind märkimisväärselt kal-

Firma üritab ennekõike suurendada reisija pealt saadavat keskmist tulu.

lineb. Kes planeerib varakult ja on valmis paindlikkuseks lennupäevade suhtes, saab reisida soodsalt ka tulevikus,” ütles Eskelinen. Ta lisas, et mingeid protsente või kas ja kui palju piletihind kallineb, ei saa välja tuua juba tiheda konkurentsi pärast lennundusturul. „Jan Palmér viitas intervjuus sellele, et transiitlendude süsteemi ülesehitamisel tuli reisijate võitmiseks müüa pileteid hindadega, mis kokkuvõttes tegi konkurentsisituatsioonist tulenevalt ääretult raskeks nendelt lendudelt raha teenimise. Tran-

siidisüsteemi ehitamisel tuleb rakendada madalat hinda aga mõlemal lennul, sest vastasel juhul on koondpileti hind liiga kallis. See tähendab, et liinidel, mis olid selle mudeli puhul nn transiidi toitjad, tuli pakkuda reisija jaoks atraktiivset hinda.”

Mitmed sihtkohad maas

Praegu võib aga pileti kallinemishirmu leevendada teadmine, et uue strateegia kohaselt (lennufirma päästmine, mitte laienemine) lõpetas või lõpetab alates uuest aastast Estonian Air lennud mitmes-

se sihtkohta, mille puhul oli oluline pakkuda just madalat hinda transiitreisija Tallinna lennujaama meelitamiseks.

Kava järgi jääb Estonian Air lendama kümnesse sihtkohta: Stockholmi, Kopenhaagenisse, Amsterdam, Brüsselisse, Oslasse, Moskvasse, Peterburi, Kiievisse, Vilniusse ja Trondheimi. Eelmisel nädalal kinnitas Palmér, et väljalititud sihtpunktid jäävad lennuplaani püsima. „Erinevalt suletud liinidest jätkub neile lennusuundadele piisavalt reisijaid.” ● **Ann-Marii Nergi**

Võrdõiguslikkuse hind

Graafika: Peeter Sepping

Naised saavad jõuludeks kalli elukindlustuse

Unisex

Kindlustusseltsid kasutavad võrdõiguslikkuse nõuet naiste kindlustuse hinna tõstmiseks.

Andres Reimer
andres.reimer@epl.ee

Mõnes kindlustusseltsis võivad naiste elukindlustused kallineda isegi kaks korda, sest alates 21. detsembrist ei tohi riskialtimateks peetavatelt meestelt suuremat tasu nõuda.

Näiteks maksab 30-aastane naine praegu 15 aastaks sõlmitud riskikindlustuse põhilepinguga, mille kindlustussumma on 50 000 eurot, iga kuu SEB-le ligi 8,50 eurot. Uue hinnakirja järgi tõuseb tasu 16,50 euron. Sama vana mees maksab praegu 18 eurot, jõuludest alates aga poolteist eurot vähem.

Naised elavad kauem

„Unisex-printsiibi kasutuselevõtt tähendab naistele ja meestele võrdselt, kuid ka kallimat elukindlustuse hinda. Märkimisväärselt tõuseb just naiste elukindlustuslepingu hind, sest naised on pikema eluea ja parema tervisega,” rääkis SEB Elu- ja Pensionikindlustuse juhatuse esimees Indrek Holst. „Meestega juhtub sagedamini õnnetusi või surmajuhutumeid, mistõttu haka-

takse meeste kõrgemat riskikäitumist kompenseerima naiste kõrgemate kindlustusmaksetega.”

Uued hinnad ei mõjuta Holsti kinnitusel juba sõlmitud lepinguid.

Swedbanki kliente ootab ees tunduvalt väiksem hinnamuutus. Eesti suurimas pangas on 35-aastase 30 000-eurose laenukindlustusega mehe kuumakse praegu 14,58 ja naisel 11,28 eurot. Uued võrdsustatud tariifid kujunevad nende summade vahelisteks. „Soopõhine hinnar erinevus on meil olnud ka seni suhteliselt väike ja seega suurt hinnamuutust ei kaasne,” rääkis Swedbank Life Insurance SE juhatuse esimees Mihkel Mandre. „Soovime senist keskmist toote baashinda mitte tõsta ja valmistume, et saaksime detsembri keskpaigast hakata pakuma peale nn unisex-hinna ka senisest oluliselt laiemaid kindlustuskaitseid.”

Detsembris lähevad kõik kindlustusseltsid üle unisex-printsiibile. See tähendab, et samavanuste meeste ja naiste kindlustusmaksed on sama kindlustussumma puhul võrdsed.

SEB statistika näitab, et tänavu on võrreldes 2010. aastaga elukindlustuslepinguid sõlmitud 1,5 korda rohkem. Keskmine kahjusumma on 2012. aastal 8940 eurot. ●

Neitsisaarte investor panustab Sillamäele

Investeering

Sillgas OÜ tuumikinvestoriks võib 50–150 miljoni euroga osutuda Balmoral Capital Holdings. Neitsisaarte investeerimisfirma juht Rodney Kincaid teatas hiljuti Balti energiakonverentsil esinedes, et peab läbi-rääkimisi Eesti LNG-terminalidesse investeerimiseks.

Sillamäe terminali projekti juht Toomas Niinemäe ütles, et ta ei saa mitte kuidagi kommenteerida Balmoral Capital Holdingsi investeerimisplaan. „Need asjad saavad varsti selgeks.”

Äripäev kirjutas eile, et kõige tõenäolisemalt võib maksu-

vabalt saarelt pärit koostööpakkumine olla seotud Paldiskisse rajatava Balti Gaasi LNG-terminaliga, kuid ettevõtte osanik Heiti Hääl lükkas väite ümber.

Nelja viiendikku Sillamäe LNG-terminali projektist kontrollib kinnisvara- ja korporatiivpanganduse firma Catellea nooruke analüütik Ulrica Steen, kes asutas Sillgasi mullu maikuuks koos endise naftaärimehe Endel Siffi ettevõtete kunagiste äride juhi Aat Kuumaga.

Sillamäe sadamast lääne poole, 28 meetri kõrguse pae-kalda alla suvel ehitatav terminal läheb maksma ligi 500 miljonit eurot. ● Andres Reimer

Keskmine palk tõuseb, lisatasud vähenevad

Palk

Keskmine brutokuupalk oli Eestis selle aasta III kvartalis 855 eurot ja brutotunnipalk 5,21 eurot, teatab statistikaamet.

Aastaga tõusis keskmine brutokuupalk 5,7% ja brutotunnipalk 8,1%.

Ebaregulaarsed preemiad ja lisatasud langesid 2011. aasta III kvartaliga võrreldes palgatöötaja kohta 2,3%.

Keskmine brutopalk oli juu-

lis 861 eurot, augustis 842 eurot ja septembris 864 eurot.

Keskmine brutokuupalk tõusis 2011. aasta III kvartaliga võrreldes kõige enam muudes teenindavates tegevustes (14,4%) ning brutotunnipalk kunsti, meelelahutuse ja vaba aja tegevusalal (13,9%). Tõusu põhjus oli madal palgata-se eelmisel aastal.

Keskmine brutokuupalk langes 2011. aasta III kvartaliga võrreldes ainult veonduses ja laonduses (0,9%).

„Viimastel kvartalitel paistab silma lihttööliste arvu oluline vähenemine ja kvalifitseeritud töötajate osakaalu suurenemine, mis viitab trendile, et Eestis tehakse aina enam kõrgema lisandväärtusega tööd,” kommenteeris palganäitajaid rahandusministeeriumi fiskaalpoliitika osakonna analüütik Pille Mihkelson.

Positiivne märk

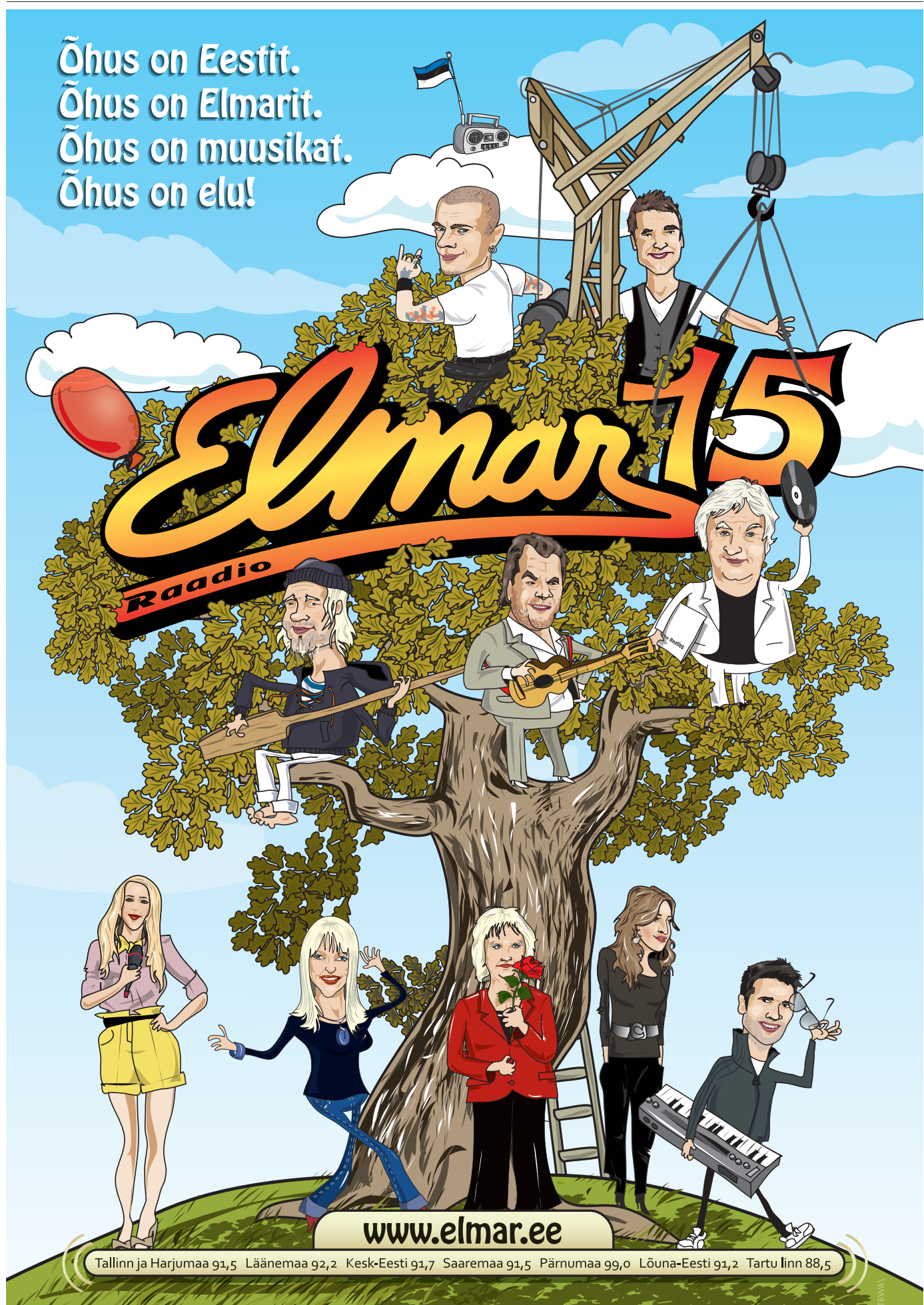
Swedbanki Balti investeerimiskeskuse analüüsi osakon-

na juhataja Kristjan Tamla sõnul oli ekspordile orienteeritud töötleva tööstuse palgaskasv keskmisest kiirem.

„See on majanduse konkurentsivõime aspektist positiivne märk. Lisaks pöördus III kvartalis taas tasakaalu tootluse ja palgaskasvu omavaheline suhe: esialgsel andmetel kasvas töötaja kohta loodud lisandväärtus palkadest natuke kiiremini,” teatas Tamla.

CV Keskus viis novembris läbi iga-aastase Eesti tööturu-uuringu, et selgitada välja Eesti ettevõtete ootused tööturu lähitulevikuks.

Küsitlusest selgus üllatavalt, et 34% ettevõtetest kavatses lähikuudel palkasid tõsta. ● EPL

MILJARDID PANKADELE

Hispaania küsib raskustes pankade toetamiseks abilaenu 42,5 miljardi euro ulatuses, millest 37 miljardit läheb neljale suurimale riigistatavale pangale, vahendas El País. **ERR**

PRESIDENT OHVERDAS TAGASIVALIMISEKS 12 LEHMA

Suulu hõimu kuuluv Lõuna-Aafrika Vabariigi president Jacob Zuma osales oma kodukülas traditsioonilisel tseremoonial, millega paluti talle õnne riigi valitseva erakonna Aafrika rahvus-

kongressi etteotsa tagasivalimiseks. Ürituse käigus palvetasid inimesed riigipea tagasivalimise eest esivanemate poole, põletasid viidukit ja ohverdasid tosin lehma. **EPL**

IISRAELI KAITSEMINISTER LAHKUB POLIITIKAST

Iisraeli kaitseminister Ehud Barak teatas, et astub pärast jaanuaris toimuvaid parlamentivalimisi tagasi ja lahkub otsus raske, kuid ta on selles

kindel. Kaitseministri lahkumisega kaotab peaminister Binyamin Netanyahu kabinet eksper-tide hinnangul ühe tasakalukama ja kompromissialtma liikme. **Delfi**

Kataloonia: iseseisvuslaste võit ilma iseseisvumiseta

Valimised

Separatistid said kaks kolmandikku parlamentikohtadest, kuid peamine partei kaotas toetust.

Kaivo Kopli
kaivo.kopli@epl.ee

Ilmselt tegi Kataloonia valitusjuht Artur Mas siiski valearvestuse, kutsudes esile ennetähtaegsed kohalikud valimised ja minnes neile Hispaaniast lahku löömise – täpsemini küll selles küsimuses referendumikorraldamise – loosungiga. Pühapäeval ilmutasid valijad küll poolehoidu iseseisvumideele, kuid mitte tingimata Masi eestvedamisel.

Nii nagu suures osas on lahkulöömismeeleolude esilekerkimine seotud majanduskriisiga, nii mängis see rolli ka Masi juhitud parempoolse rahvusliku valituspartei CiU toetuse vähenemises, sest ellu on viidud arusaadavalt ebapopulaarseid kulukärpeid. Kriisist räsitud valijad karistasid CiU-d saadikute arvu vähendamisega, nii et senise 62 asemel jäi neid 50. Sellega jääb CiU küll suurimaks parlamendierakonnaks, kuid vajab valitsemiseks abi.

Teise tulemuse saavutasid separatistlikud vasakvabariiklased (ERC) 21 kohaga. Neid võibki pidada valimiste suuri-

Toetust kahekordistanud separatistlike vasakvabariiklaste toetajail oli põhjust rõõmustada.

Foto: Reuters/Scanpix

paanias valitsev Rahvapartei 19). Siiski leiavad analüütikud, et Masil on nüüd raskem vedada Katalooniat referendumis suunas, mis võiks toimuda millalgi pärast 2014. aastat, kui- gi keskvoim on kindlalt seisukohal, et selline rahvahääletus on põhiseadusvastane. 2008. aastal keelas konstitutsioonikohus sarnases küsimuses hääletamise Baskimaal. Valimisõhtul oma toetajate keskel kinnitas Mas, et ta püüab endiselt referendumit läbi viia. See on tema sõnul küll „keerukam, kuid protsessist loobumiseks ei ole põhjust“.

Kus võiks olla piir?

Mitmeid arvamusküsitlusi tõlgendades leiavad paljud analüütikud, et rahvale küll meeldib iseseisvuse idee ja selle üle soovitakse referendumil hääletada, kuid samas kaldutakse pigem arvama, et täielik iseseisvumine võib olla võimatu, eriti kui see tähendaks Euroopa Liidust välja langemist.

Näiteks ühest Kataloonia valitsuse rahastatud küsitlusest selgus, et eraldumise poolt oleks valmis hääletama 57 protsenti katalaanidest, kuid üks teine küsitlus näitas samas, et paljud ei taha siiski loobu-

da ei Hispaania passist ega ka keelest. Küsitlusfirma Sigma Dos uuringus ütles 51 protsenti küsitletutest, et Kataloonia iseseisvudes tahavad nad Kataloonia–Hispaania topeltkodakondsust ja vaid veerand on valmis üksnes Kataloonia passi võtma. Ligi 18 protsenti ütles, et nad jääksid Katalooniasse välismaalastest residentidena ehk säilitaksid Hispaania kodakondsuse. 66 protsenti peab õigeks, et katalaani keelega võrdse staatuse säilitab ka hispaania (kastilia) keel, viimasele keelduks ametlikku staatust andmast kaheksa protsenti vastanutest.

Pigem mõttemänguna on arutletud selle üle, kas Kataloonia peaks iseseisvuma praegustes piirides või laiemalt katalaani kultuuri areaali haarates. Ehk siis napsates

tükikese Prantsusmaad, sirutades Valenciasse ja haarates Baleaari saared.

Ühes Kataloonia telekanalis kasutataksegi ilmaennustuses suuremat nn Katalaani maade kaarti, mis haarab lõunas Alicante, põhjas Prantsuse linna Perpignani ning üle mere ka Mallorca ja Ibiza.

Suur-Kataloonia idee neil aladel suurt vaimustust ei tekitata. Nii on Valencia sotsialistide liider Ximo Puig tunnistanud, et „mõningaid kultuurilisi sugulusi leidub, kuid sellele mõttele on siin vähe toetust“. „Baleaari saared ei saa kunagi niinimetatud Katalaani maade osaks, nii kaua kui mina olen president“, ütles ühes hiljutises intervjuus regiooni liider Jose Ramon Bauza. „Baleaariid on Hispaania osa ja me oleme sellega rahul.“

Kataloonia

Hispaania autonoomne piirkond

Pealinn: Barcelona (1,6 miljonit elanikku)
Pindala: 32 114 km² (6% Hispaania pindalast)

Rahvaarv: 7,5 miljonit (16% Hispaania rahvaarvust)

Keeled: hispaania (46% elanikest nimetab oma peamiseks keeleks), katalaani (37%)
Majandus: Kataloonia annab 20% Hispaania SKT-st, 25% tööstusoodangust, 29% ekspordist, enne kriisi 2008. aastal oli Kataloonia SKT 217 miljardit eurot ehk 30 700 eurot elaniku kohta.

Administratiivjaotus: neli provintsi (Barcelona, Girona, Lleida, Tarragona)

Kreeka võlgade mahakandmine tuleb 2015?

Kriis

IMF ja Euroopa Keskpank tahaksid Kreeka laenud andeks anda, rahandusministrid on vastu.

Raimo Poom
raimo.poom@epl.ee

Eile algas Brüsselis juba kolmas euroala rahandusministrite ehk nn eurogrupi ja IMF-i kohtumine, mille teema oli uue abilaenude osamakse väljamaksmine Kreekale.

Miljardite vabastamist ei ole enam takistanud Ateena lubatud reformi- ja kärpeprogrammi elluviimine, sest seda peetakse piisavaks. Pigem on doonorid ehk IMF ja eurogrupp vaieldnud, kas ja kuidas võiks vähendada Kreeka jätkusuutamatut võlakooormust.

Plaanide järgi peaks Kreeka riigivõla tase langema 120 protsendini SKT-st aastaks 2020. Seda peetakse jätkusuutlikuks tasemeks. Ent viimaste prognooside kohaselt moodustab Kreeka laenukoormus tuleval aastal 189 protsenti SKT-st ja jätkusuutliku taseme saavutamise 2020. aastaks on iseseisvalt vähetõenäoline.

IMF ja eurogrupi rahandusministrid pole lahenduse osas üksmeelt saavutanud. Esimene sooviks, et Kreekale laenusid andnud euroala riigid nõustuksid mingil kombel osa enda antud laene Ateenale andeks andma, mis teisisõnu tähendaks raha korstnasse kirjutamist. Euroala riigid, eriti suurim võlausaldaja ja range

eelarvepoliitika eestseisja Saksamaa pole sellega üldse nõus. Eile teatas Saksamaa valitsuse esindaja Berliinis otsesõnu, et Kreeka võlgade kustutamine samal ajal abi andmisega oleks „illegaalne“ tegevus.

Kuid oma raha ei taha Kreekas ära sulada lasta ka teised riigid, sealhulgas Eesti. Kohtumisele sõitnud rahandusminister Jürgen Ligi ütles eelmisel nädalal, et ta on laenude korstnasse kirjutamise vastu. „Mina kindlasti esindan seda poolt, kes võla mahakirjutamisega ei nõustu“, märkis Ligi valitsuse pressikonverentsil.

Pärast Saksamaa valimisi

Saksa meedias on viimastel päevadel kõvasti spekuleeritud, et Kreeka võlataseme reguleerimise küsimus võidakse lükata paar aastat edasi, kui tingimused on selleks korrektsemad. Kõigepealt oleksid muidugi möödas järgmisel sügisel toimuvad Saksamaa üldvalimised.

Kuid näiteks pühapäevaleht Welt am Sonntag avaldas oma allikatele toetudes, et Kreeka võlgade mahakandmisega võidakse tegelema hakata pärast 2014. aastat, kui abi-programm ametlikult lõppeb. Vastavat varianti olevat rahandusministrite keskel ka mitte-ametlikult arutatud.

Der Spiegel kirjutas eile, et vaatamata sellisele võimalusele, nõuavad nii IMF kui ka Euroopa Keskpank rahandusministritelt tungivalt Kreeka võla mahakandmist juba praegu ja seda kuni poola ulatuses. ●

Iseseisvumine võib olla võimatu, eriti kui see tähendaks EL-ist väljalangemist.

maks võitjaks, sest varem oli neil kümme saadikut. Vaatlajate meelest asus senisest suurem osa valijaid ERC-d toetama osalt seepärast, et vasakvabariiklased on erinevalt Masi CiU-st olnud kogu aeg iseseisvuse poolt. CiU on olnud mõõdukas rahvuslik partei, mis soovib küll suuremat autonoomiat ja muu hulgas Kataloonias kogutud maksutulude sinna jäämist, kuid mitte Hispaaniast lahku löömist. Radikaalsemana ilmutas Mas end alles septembris.

Koos kahe väiksema separatistliku parteiga aga ongi iseseisvuse meelel parlamentis ligi kaks kolmandikku kohtadest (sotsialistid said 20 ja His-

SaloCenter

Narva mnt. 9, Tallinn

Selle reklaamiga

-20%
zippo

Töötab graveerija

www.salocenter.ee

Noored tööotsijad põruvad kohatute CV-dega

CV

Noored ei adu, et e-posti aadress „olenkuul” või „enjoyme” on tööle-värbamisel kohatud.

Kaire Talviste

kaire.talviste@epl.ee

Üle 12% Eesti töötutest moodustavad 16–24-aastased noored. Üks põhjus on kindlasti töökogemuse puudumine, ent suurt rolli mängib seegi, et noor ei adu tööle kandideerimise olemust ega oska end vastavalt esitleda.

Parimaks näiteks sellest on CV-keskuse Eesti kõige mõnusaamaks suvetööpakkumiseks kuulutatud Husqvarna kampaania. Töö sisu oli veeta päevad lamamistoolis, jälgida, kuidas robotmuruniiduk töötab, ja jagada huvilistele selle kohta teavet. 1000-eurone töötasu kolme nädala eest ahvatles: soovivalduse saatis 900 noort. Ent neist vaid 50 suutis end adekvaatselt tööle pakkuda.

„Täitsa nõutuks võttis,” tunnistab noorte avaldusi läbi lapanud Husqvarna kommunikatsioonipartner Tiiu Allikmäe. „Mulle avanes üsnagi kurb pilt.” Noorel paluti põhjendada, miks just tema peaks selle töö saama. Nagu eespool mainitud, sai sellega hakkama vaid poolsada noort. „Tegu oli atraktiivse pakkumisega ja võiks ju eeldada, et nad pingutavad. Noored ei osanud näha oma panust, ei mõistetud, et päris mitte millegi eest sellist raha ei maksta,” on Allikmäe häämingus.

Enamlevinud põhjendused olid järgmised: vajan raha, et osta autot, nutitelefoni või reisi jaoks; olen seda väärt, sest kool oli raske ja nüüd olen puhkuse ära teeninud; olen tippklassi välisusega ja näen päikese käes atraktiivne välja; peaks ikka täitsa tohm olema, et mitte sellisele tööle kandideerida jne.

Suure grupi moodustasid noorte murekirjad, kus kurdeti rasket elu: pere näljas ja suures rahahädas; tulin just sõjaväest, kust ma ikka kohe raha saan jne. „Need olid tõesti kurvad olukorrad, ent noored ei adu, et see pole koht, kus neil teemadel rääkida,” tõdeb Allikmäe.

Noored ei viitsi pingutada

Silma jäi seegi, et kuulutust ei loetud korralikult läbi. Ohtralt oli noori, kes küsisid vastu, miks nad üldse peaksid oma kontaktandmed ühes CV-ga tööandjale edastama. Need, kes oma meiliaadressi siiski julgesid CV-le lisada, panid Allikmäe uuesti ahhetama: „Kas keegi pole neile rääkinud, et sellised aadressid nagu olenkuul, täitsalõpp, tibusene või enjoyme pole selles kontekstis

Tartu tudeng Siim Uhtjärv võitis 900 noore seast suveks töökoha, kus tuli jälgida, kuidas robotmuruniiduk töötab.

Foto: erakogu

sobilikud?” Need olid leebe-mad versioonid, ent oli ka sellised, kus tähe ja numbri kombinatsioonide tulemus oli nii piinlik, et Allikmäe neid välja ütlema ei hakka.

Poolesajast kandidaadist valiti välja kümme, kes said omakorda lisaülesande teha endast tutvustav video. Ainult kolm neist tegi seda.

„Kui sulle pakutakse keset suve kolme nädala eest 1000 eurot kätte selle eest, et mõnus olla, peaks tagurpidi saltosid viskama,” arvab Allikmäe. Seda ta noorte puhul aga ei näinud. Kandideerimisel avanenud pilt paneb korraldajaid endiselt veel pead vangutama. „Mul on tunne, et

Lõpuks sõelale jäänud noormees osutus aga tõeliselt heaks leiuks.

CV-Online'i turundusjuht Heikko Gross tunnistab, et noortega on palju probleeme, mis on aja jooksul üha süvenenud. Ta tõdeb, et tööandja vaatab paratamatult kahtlustavalt inimese peale, kes paneb oma kontaktaadressiks näiteks spordikott@hot.ee. „Tõenäoliselt nullib noor kummalise meiliaadressiga oma võimalused,” usub Gross.

Ei adu olukorda

Murekohtadena nimetab ta veel, et CV koostatakse üle jala, seepärast esineb nii kirjakui ka grammatikavigu, kasutatakse liiga familiarset kõnekeelt, lisatakse sobimatu foto (mina perega, koe-raga, sõbraga jne) ja e-posti aadress, tuuakse tugevalt esile enda isiksust.

Kui sellele lisada veel eelneva töökogemuse puudumine, seegi, et noor ei suuda näha enda panust ettevõttele väärtuse loomisel, siis ilmselgelt jääbki ta juba esimeses kandideerimise voorus ukse taha.

Kõik noored ei mõista, et tööle kandideerimine on ametlik protsess. Gross usub, et siin mängivad rolli ühiskondlikud arengusuunad: kõik on avatud, olen isiksus, olen nagu olen. „Enda minapildi esiletoomist ja olukorra mitteta-

jumist on üha enam. Küsimus on selles, kas CV on see koht ja tööle kandideerimine see formaat, kus end sel moel esile tuua,” lisab ta.

CV-s on enda tutvustamiseks huvide ja hobide rida, samuti saab oma suhtumist edastada organisatsioonilise kuuluvuse kaudu, ent see on üldjoontes kõik. Ülejäänud CV on formaalne.

„Raha tahab, tööd tahab. Nüüd oleks veel vaja läbi mõelda, miks just tema võiks sellele kohale sobida. Lähene-

mine vajab lihvimist. See on eelkõige tööle saamise protsessile keskendumise küsimus,” usub Gross.

Heikko Gross näeb selles suurt probleemi, et noorte tööle kandideerimise protsess kohati ei edene. Nii võib kergesti tekkida käegalöömise tunne ja arusaam, et tööle saabki vaid tutvuste kaudu, ja formaalne kandideerimise võimalus välistatakse. Gross soovib noortel kindlasti kasutada eri praktikavõimalusi kui töölesaamise vahestet. ●

JURIST SELGITAB

Tööandja muutis töölepingut

Helve Toomla

jurist

●● Tööandja muutis minu töölepingut nii, et kaotas palgas. Palga sain kätte oktoobris, aga lepingut muudeti 1. septembrist. Mina ei kirjutanud alla, kuna olen eelmise lepinguga tööle võetud õpetaja kohale, aga uue järgi olen pool kohta õpetaja (nõutav on pedagoogiline haridus ja see mul ka on) ja pool kohta õpetaja abi, nn abiõpetaja (eriharidust ei nõuta). Mina sain lepinguga tutvuda alles 11. oktoobril ja siis selgus, et seal oli ka tunniarvestuses viga sees. Soovin teada, millised on minu õigused ja kas tööandja on rikkunud minu suhtes seadust. Personalijuht ei osanud veel öelda puhkuse kohta, sest õpetaja saab 56 päeva puhkust, abi aga 28 päeva.

Töölepingu uue redaktsiooni puhul on sisuliselt tegemist töölepingu muutmisega. Tööandjal ei ole õigust töölepingu tingimusi ilma töötaja nõusolekuta ehk poolte kokkuleppega muuta. Lepingu ühepoolse muutmisega on tööandja rikkunud seadust. Kui küsija soovib oma õigusi taastada, tuleks sellest võimalikult kiiresti ja selgesõnaliselt tööandjale teatada, soovitatavalt kirjalikus või kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Kui tööandja jätab vastamata ja endised tingimused taastamata, tuleb saamata jäänud töötasu, endist tööd jms nõuda töövaidluskomisjoni või kohtu kaudu.

Kui töötaja hakkab uusi tingimusi täitma, võidakse seda pidada n-ö muudatustega vaikimisi nõustumiseks, seepärast on oluline kiiresti lepingutingimuste muutmisele reageerida. ●

Saada oma tööalane küsimus:

kristiina.viiron@epl.ee

kliimaseade

OÜ Kliimaseade pakub tööd:

MÜÜGIINSENERILE

✳ **Tööülesanded:** kütte-, kliima- ja jahutusseadmete ning -süsteemide hinnapakkumiste vormistamine, suhtlemine klientidega, objektidel käimine.

✳ **Nõuded:** tehnilised teadmised, müügitöö kogemus, hinnapakkumiste koostamise ja eskiiside joonestamise oskus, väga hea suhtlemis- ja läbirääkimisoskus, kohusetundlikkus, eesti, vene ja inglise keele oskus, B-kat. autojuhiluba.

✳ **Pakume:** mitmekesist ja huvitavat tööd, konkurentsivõimelist ja tulemustest sõltuvat tasu, nüüdisaegseid töötingimusi, koolitust Rootsis ja Saksamaal.

CV palume saata ja infot saab: carita@kliimaseade.ee

www.kliimaseade.ee

Esineb nii kirja- kui ka grammatikavigu, kasutatakse familiarset kõnekeelt.

ROBBIE WILLIAMS EESTIS

Robbie Williams annab tule-va aasta 20. augustil Tallinnas lauluväljakul turnee „Take The Crown Stadium Tour 2013” raames kontserdi, mis on ainus Põhja-Euroopas. **EPL**

NUKUFILMI 55 AASTA JUUBEL KINOMAJAS

Täna kell 18 toimub Tallinna kinomajas Nukufilmi 55 aasta juubelile pühendatud filmiseanss, kavas on Mait Laasi dokumentaalne animatsiooni „Aja meistrid”. See käsitleb Ees-

ti nukufilmi ajaloo kaht suurkuju, Elbert Tuganovit ja Heino Pärssi (pildil), kes ei astu vaataja ette mitte ainult elusuuruses, vaid ka nukuna. Publikuga kohtub ka Laas ise. **EPL**

TEATRILIIDU JUHIKS SAI AIN LUTSEPP

Teatritöötajaid ühendava katusorganisatsiooni Eesti teatriliidu eilsel üldkogul valiti liidu esimeheks tagasi senine esimees Ain Lutsepp. Lutsepp oli senise juhatuse esitatud kandidaat

ja kuna teisi kandidaate ei leitud, läks tema üksi hääletamisele. Lutsepp sai valituks ühegi vastu- või erapooletu hääleta. Tänuühenduse rõhutas ta liidu tegevuse järjepidevust. **EPL**

Orav- ja soravkeel Hobusepea galeriis

Arvustus

Johannes Saar
kustikriitik

Noored kunstnikud on Eesti poliitilist retoorikat uurides teinud sääsest orava – sellise, kellega juba ei vaidle.

Orwellian language, newspeak, reagentspeak, one-dimensional language – kõik need mõisted kõnelevad poliitilise retoorika valitsevast suundumusest summutada keeles kõik loogilised vastandid, igasugune võimalus opositsiooniliseks terminoloogiks, hävitada alternatiivsete tähenduste arsenal ja lõpuks ka sõnavara, mis võimaldaks arendada vestlust väljaspool valitseva režiimi toetamist.

See on ka retoorika, mis lubab koonduslaagris töötamist nimetada teeks vabadusele, kümne juhitava lõhkepeaga kontinentidevahelist raketti Peacekeeperiks ja Vietnami külade ujutamist põleva napalmiga vaigistamisprogrammiks. Kahtlemata on nende, 20. sajandi kõnemanöövrite eesmärk õigustada toonaseid

valitsevaid režiime juba ennetavalt – tunnetuse ja retoorika tasandil, luues aktiivselt päevaliitilist retoorikat ja lojaalset kõnerepertuaari.

Eesti on muidugi liiga väike ja väeti, et siin võrdlusi pakuda, siinsed võitlused on tühised, nagu ka luukered, mida kapis hoida või väljamõeldiseks kuulutada. Ometi näeb ka Eesti valitsuskooalitsioon 21. sajandil kõvasti vaeva, et avalikes kõnedes pidevalt taastoota poliitiliselt korrektseid keelefiguure ja -piruette, hegemoonilist maailmavaadet ning tühistada tunnetuslikud ja moraalsed alternatiivid.

Poliitilise kapitali päästmine Hobusepea galeriis on selle kõnediskursuse analüüsimise hakatust teinud noorte kunstnike rühmitus Siht, kes on näitusel „Fopaa” ehitanud keeleruumi, milles Eesti poliitikute sõnavõttud ja kõnepruuk suisa kleepuvad külastajate revääridele ja palgetele, kattes silmapiiri ja hägustades arusaamist tegelikust ruumimastaabist. See on ka esimene signaal sellest, kus ja kuidas Eesti riiklust toodetakse – poliitikute argikõnes avalikkusega suheldes. Siin pan-

nakse paika kommunikatsioo- nimudelid, osalejate rollid ja hierarhia, sõnumite liikumise suund ja summutamise must- rid. On äärmiselt tähendus- lik, et hetkiti on tekstimaas- tik ainus, mida vaataja näeb. Ja et see maastik on poliitiline. Ainus võimalik panoraamvaa- de etteantud oludes. Ebamu- gavalt ahtake, klaustrofoobili- ne, vältimatu ja võlts.

„Jah, ma vabandan!” Sellegi lause leiame teiste hulgas galeriiruumis hõljumas, nii nagu me leidsime selle viimaste nädalate ajakirjandusest, igapidi tükkideks saetuna ja ebarahuldavaks tunnistatuna. Peaministri vastuses ajakirjaniku etteheitvale küsimusele oli korralik grammatiline sümmeetria, ent üksiti ka vestluse lõpp. Vabandus ei tulnud inimese suust, kes moraalsest koormast ajendatuna katkestab ise vaikuse ning manab esile süüteo ja kahet- suse diskursuse – ei. See tuli inimeselt, kes alles pärast ühiskondlikku hukkamõistu hakkab päästma oma poliitilist kapitali, liigutades suud nagu leerilaps ristimisel. Oskab küll, kui põr-

Hiigelorava kõrval on näitusel tekstimaastik poliitikute ütlustega.
Foto: Siim Lövi

See on retoorika, mis lubab koonduslaagrit nimetada teeks vabadusele.

Rühmitus Siht

„FOPAA”

Hobusepea galeriis

Hobusepea 2, Tallinn

Avatud 3. detsembrini

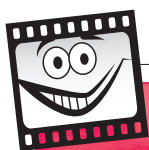
güvāravad lahti lähevad. Ah et vabandama peaks? Aga palun, ma vabandan. Moraalne patukahetsus üldsuse sunnil. Ja kaasuse juriidiline õigus- tühistamine enne seda – tõendeid ju ei leitud.

Poliitika toitub inimestest

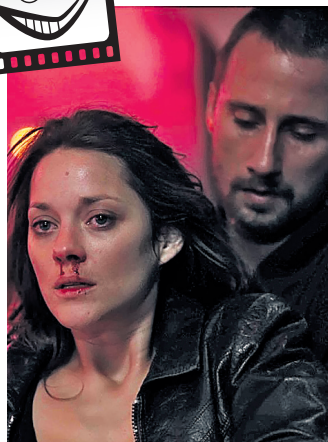
Poliitiline kõne on alati ses mõttes instrumentaalne, et ta instrueerib meid maailmast aru saama. Ehk siis: iga poliitik on politruk. See seletab, miks meedia ja valijad saavad tihti poliitikutelt sarjata selle eest, et neid on vales- ti tõlgendatud ja nende jutt on kontekstist välja kistud. Ja üllatav küll: nende ettehei- ted on õigustatud. Aristotelese poliitilise looma käitumisel ja kõnedel on adekvaatne tähendus ainult poliitilise diskursu- se sees, nende eesmärk selgub alles pärast ideoloogilise kon- dikava allaneelamist, nagu ka eesmärgi üllus ja üleriigiline hüvelisus.

Kunstnikud on mananud esile olukorra, kus ideoloogiline diskursus on meid alla neelanud. Hegemooniline poliitika tohtub ju lõppeks lojaalse- test inimestest, ta seedib neid ja kasvatab neid broileritena parteifarmides. Ja iga katse kirjeldada ideoloogiat kui seede- kulglat, milles tuleb jätta iga- sugune lootus, on muidugi ketserlus. Nii et jah, ses mõttes on noored kunstnikud partei- liinist kõrvale kaldunud. Tei- nud sääsest elevandi või täpse- malt orava, nagu galerii keld- rikorrusel näha võib. Sellise oravaga juba ei vaidle. ●

EESTI PÄEVALEHE PÄVASOOVITUS

On ikkagi lootust

„Rooste ja luu”

PRANTSUSMAA, BELGIA 2012

R: Jacques Audiard

O: Marion Cotillard, Matthias Schoenaerts

27.11 CCP-s

Cannes'i võistlusprogrammi kuulunud film seab endale häbitult eesmärgi tallata vaataja hinge- keeltel ja teeb seda virtuosli- kult. Teos ei muutu kordagi hol- lywoodilikuks „uue alguse” looks

ega lange ka Rumeenia stiilis sot- siaalpornoosse, Marion Cotillard'i alati piinatud näoilmeest hooli- mata. Süžee võimaldanuks min- na mõlemat teed.

Ali on juhutõid otsiv poksi- ja, kes üritab õe abiga kasvata- da viieaastast poega. Juhuslikult ööklubis kohatud Stéphanie töö- tab vaalade dresseerijana ja paik- neb ühiskondlikus hierarhias see- ga Alist märksa kõrgemal pulgal – kuni õnnetus talt mõlemad jalad röövib.

Selgub, et just sellist, musklis ja kergesti ärrituvat, aga põhi- mõtteliselt ustavat sõpra vigas- tatud naine vajabki. Seksistsee- nid amputeeritud jalgadega Cotillard'iga on ilmselt miski, mis on võimalik ainult prantsuse pea- voolufilmis. Matthias Schoenaerts on pörandaalustel võitlustel raha teeniva Ali rollis samuti nii füü- siline, et vaataja sõrmenukki- del võib valus hakata. Melodraa- ma, mille sisu tundub pikemalt lahti jutustades labaselt liht- ne, aga viib emotsiooni kohale. **Kaarel Kressa**

HEA FILM

Tüdruk nõuab võimatut

„Wadjda”

SAUDI ARAABIA, SAKSAMAA 2012

R: Haifaa Al-Mansour

O: Waad Mohammed, Reem Abdullah

27.11 Artes, 1.12 Kärdlas

Saudi naisrežissööri film näitab realistlikku pilti Saudi Araabias elava väikese tüdruku elust. Para- tamatult kaasneb sellega feminist- lik sõnum. Ka mulgu ringles festi- validel üks hinnatud film islamipe-

rekonnast, Iraani „Naderi ja Simi- ni lahutus”. Nende kahe linatõe- se puhul võib küll öelda, et saudide- ga võrreldes elavad pärsia naised nagu Pariisis: käivad tööl, sõidavad autoga ja neil on isegi abikaasa uute abielude kohta sõnaõigust.

12-aastase Wadjda isa val- mistub just uut naist võtma, sest Wadjda ema ei suuda talle „nor- maalsest soost” lapsi sünnitada. Wadjda ise võitleb kogu maailma vastu, et saada kätte samasugu- ne jalgratas, nagu on naabripoi- sil. Huvitav, et selles naiste rõhu- mist peegeldavas filmis meeste- gelasi öieti polegi ja kogu alla- surumise teeb naispere valdavalt teoks omavahel. Meelde jääb näi- de on Wadjda kooli kaunis ja range direktriss, kes isegi salamisi patus- tada tahaks. **Kaarel Kressa**

Vanalinna Hariduskolleeegiumi ja Miikaeli Ühenduse

HEATEGEVUSLIK JÕULULAAT

laupäeval, 1. detsembril kell 11.00-15.00
VHK gümnaasiumi majas (Vene 22)

kingituste, käsitöö, kaartide, raamatute, hoidiste, teede, küpsetiste jm. müük maailma parimate jõulukinkide oksjon kohvikud toas ja õues aegumate jõululaulude tuba puutöö- ja käsitöötoad martsipanituba piparkoogituba teistmoodi nägemise tuba keemia- ja füüsikakatsed lastele õnnevalamine loterii teater üllatused

Laada tulu läheb VHK erivajadusega laste õppe toetuseks. Annetusi on võimalik kanda ka MTÜ Miikaeli Ühenduse arveldusarvele 10220032807012 (märksõna: laad). info: www.vhk.ee

TABELISEIS TENNISES

Anett Kontaveit kerkis tennise WTA-edetabelis 29 kohta ja asub nüüd 406. tabelireal. Jürgen Zopp loovutas tennise ATP-edetabelis kaks positsiooni ja asub nüüd 88. tabelireal. **ERR**

BRASIILIA MM-I MASKOTT SAI NIME

2014. aasta jalgpalli Brasiilia maailmameistrivõistluste maskott (pildil) sai nimeks Fuleco. MM-i maskott on Brasiilias ohustatud liik – kolme triibuga vöölane. Nime leidmiseks korral-

datud online-hääletusel osales 1,7 miljonit inimest. Fuleco teeb oma esimese avaliku etteaste sel nädalal São Paulos, kus loositakse 2013. aasta konföderatsiooni karikturniiri alagrupid. **ERR**

EESTI PARIMAD VÕIMLEJAD

Eesti võimlemisliit nimetas lõpeva aasta parimaks võimle- jaks tänavuse Eesti absoluut- se meistri Viktoria Bogdanova (VK Janika, treener Galina Kedri- na). Parima noore võimleja tiit-

li pälvis Euroopa meistrivõist- lustel juunioride klassis nii pal- li- kui ka lindiharjutuses neljan- da koha saanud Karina Jerõgina (SK Nord, treener Natalja Best- šastnaja). **Delfi**

Peatreeneri vahetus kui šokiteraapia võib anda hea efekti

Kommentaar

Gert Dorbek
korvpallur

BC Kalev/Cramo mängija

Gert Dorbek räägib meeskonna hetkeseisust ja sellest, miks peatreeneri vahetuseni jõuti.

Ühest põhjust ei ole. Kui oleks ühene põhjus, siis oleks ju väga lihtne. Ise tunnen, et sel aastal on meeskonnal varasemast suuremad ootused ja ega see 12 mehe võistkonnaks sulatamine – arvestades veel, et meil on palju uusi mängijaid – lihtne pole. Võib tõesti olla nii, et tulevad 12 meest kokku ja kõik kohe klappib jube hästi. Meie pole seda klappi leidnud, pean silmas just mängulist poolt. Mingitel hetkedel tuli paremini välja ja siis ei tulnud kohe üldse. Nii see keeruline olukord tekis. Absoluutselt keegi pole rahul ja keegi ei tunne heameelt selle üle, mis juhtus. Probleem oli selles, et meil olid mänguliselt arusaamatud ärakukkumised. Ma ei

teagi, millest need tekkisid. Võtame või viimase Rakvere mängu [Kalev/Cramo kaotas 22. novembril kodus Rakvere Tarvale 69 : 95]. Täiesti müstika, mida me väljakul korda saatsime. Alustasime enamjaolt mängu hästi ja järsku, ühel hetkel ei olnud enam mitte midagi alles. Tuleb üritada neid ärakukkumisi vältida, see tundub esialgu kõige olulisem. Kui me varem rääkisime vieminutistest mõnadest, siis nüüd on need veninud juba 15-minutisteks.

Hooaeg läkski nassu

Mina ei näinud mängijate poolt probleemide tekitamist. Minu arust on see pas-

märgid on suuremad ja selle tõttu pinged suuremad, siis ükskõik mis tööd sa teed, ikka tekib liigne närvilisus, kui asjad ei lähe nii, nagu sa tahad. Mina võin küll öelda, et mängijad andsid endast parima ja annavad ka edaspidi. Eks lähikuud näitavad, mis nendest muutustest välja tuleb. Selge see, et tekkinud olukord on raske kogu meeskonnale tervikuna – treeneritele, mängijatele, omanikele. Võib-olla midagi väga muutama ei peagi, et asjad paremuse poole läheksid. Efekti võib anda šokiteraapia ehk peatreeneri vahetus. Ega me pole esimene meeskond, kus treenerivahetus toimub. See

on toonud nii positiivseid nihkeid kui ka tõdemust, et hooaeg läkski nassu. Igal treeneril on oma käekiri ja omad nõudmised. Püüame neid täita. Leedu mängude võitmine oleks meeskonnale ja kogu klubile väga positiivne. VTB liiga on vähe teine tera, eriti veel väljas mängides. Meil peab mäng ikka väga hästi õnnestuma, et võite saada.

Tänavu on meeskonnal suuremad ootused ja võistkonnaks sulamine pole lihtne.

takast välja imetud teema. Las see olla, mina ei usu, et keegi midagi meelega korraldas. Meeskonnasiseseid hõõrumisi või sedalaadi probleeme pole meil olnud.

Loomulikult, kui su ees-

ta. Leedu mängude võitmine oleks meeskonnale ja kogu klubile väga positiivne. VTB liiga on vähe teine tera, eriti veel väljas mängides. Meil peab mäng ikka väga hästi õnnestuma, et võite saada.

Gert Dorbeki sõnul selgub lähikuudel, mis meeskonnaga toimunud muutustest välja tuleb.

Foto: Rauno Volmar

Minul on Varraku [Alar Varrak sai Nenad Vučinići lahkumise järel hooajal 2009/10 Kalev/Cramo peatreeneri kohusetäitjaks] eelmisest perioodist Kalev/Cramo peatreenerina positiivsed kogemused. Too aasta oli üldse eriti raske, meeskonnas polnud korralikku pikka ja kohe algu-

sest peale vedas viltu. Arvan, et Varrak võib peatreenerina hästi hakkama saada. Aga selge see, et päevadega on väga raske midagi kardinaalselt muuta. Armands Šķēle tagasitulek annaks muidugi ühe käigu juurde, temast oleks kindlasti abi. **• Kirja pannud Ivar Jurtšenko**

Täna Delfi Spordis: Delfi TV otseülekanne Tartu Ülikool Rocki tähtsast eurosarjamängust.

Varraku valitsusaeg algas napi kaotusega

Korvpall

Laupäeval Kalev/Cramo meeskonna peatreeneri kohusetäitjaks määratud Alar Varraku käe all alustas valitsev Eesti meister kaotusega: Balti liigas tuli võõrsil tunnistada Leedu klubi Pasvalyse Pieno žvaigždės 62 : 61 paremust. „Petumus on kõva, duširuumis oli ka meestel pärast mängu mast maas. Arvasin, et suudame võita, aga ei õnnestunud,” nentis Varrak nõrduvalt.

Poolaja 31 : 27 võitnud Kalev/Cramo spurtis kolmanda perioodi alguses veel ka 41 : 31 ette, ent pärast seda jäi Eesti meeskond vastaste maa-

BALTI LIIGA

Pasvalyse Pieno žvaigždės – BC Kalev/Cramo 62 : 61 (27 : 31)

Pieno žvaigždės: Hughes 21 p + 8 lp + 4 s + 4 pk, Biggs 14 p + 7 lp, Brazdauskis 7 p, Ruikis 7 p, Woodfox 5 p, Gates 4 p, Čepukaitis 2 p + 11 lp, Kairys 2 p.

Kalev/Cramo: McLeod 11 p, Elegar 11 p + 10 lp, Arbet 10 p, Sokk 9 p, Fall 8 p, Wilkinson 8 p, Keerles 2 p + 6 lp, G. Dorbek 2 p.

TABELISEIS

Pieno žvaigždės 6–0, Kalev/Cramo 3–2, Valmiera 3–3, KK Pärnu 1–3, LSU/Baltai 0–5.

alakaitse lahtiharutamisega hätta ja leedulased hakkasid järjest rohkem järele jõudma. Lõpp kujunes punkt-punkti-heitluseks. Sarnaselt VTB ühisliiga avamänguga oli Keith McLeodil võimalik taas Kalev/Cramo kangelaseks tõusta, ent kui Poolas tabas ta viimastel sekunditel raske viske, siis Leedus mitte. „Kuni vastaste maalakaitсени olime selgelt paremad. Mäng oli suhteliselt vaba ja ladus, initsiatiiv meie käes,” ütles Varrak. „Teisel poolajal jäime lauavõitluses kõvasti alla, see sai ka saatuslikuks. Lisaks tegi vastaste pisike [Trévon] Hughes supermängu.”

Pikka puhkust Kalev/Cramo ei saa, sest meeskond on uuesti võistlustules juba täna, kui neid võõrustab seni võiduta püsiv LSU/Baltai. Kalev/Cramol on viiest mängust kolm võitu. **• Ivar Jurtšenko**

Kuusmaa: eile veel avanemist ei olnud

Endine treener

Laupäeval Kalev/Cramo peatreeneri kohalt vallandatud Aivar Kuusmaa sõnas eilse kohtumise kohta, et uusi liikumisi ta kommneerida ei soovi. „Ilusaid momente oli, aga olgem ausad, Pieno mängis suhteliselt kahvatult. Ise arvasin, et treenerivahetus toob meeskonda positiivse tõuke, sest olin seda ise Kreeka päevil korduvalt kogenud,” ütles Kuusmaa ja lisas, et eile õhtul ta avanemist veel ei näinud. „Aga anname aega, homme [täna] on juba uus mäng,” lausus Kuusmaa, kes hoiab Kaleville põialt edaspidigi kas

või sellepärast, et seal mängib sugulane Gert Dorbek.

Oma meeskonnast lahkumise kohta sõnas Kuusmaa, et ühel hetkel ta tundis, et töö saab otsa, küsimus oli vaid, kas nädalate või kuudega. Ise ta tagasiastumist ei kaalunud, sest Kuusmaa arvates tähen-

danuks see allaandmist. „Jah, minu mõtteviisis ja filosoofias tähendab treeneri vabatahtlik taandumine allaandmist,” kinnitas ta.

Kuusmaale sai lõplikult saatuslikuks möödunud neljapäeval peetud Eesti liiga kohtumine, kus valitsev meister Kalev/Cramo kaotas 26 punktiga Rakvere Tarvale. Pärast seda formuleerisid ka klubi omanikud otsuse minna edasi eri teid mööda. Osa lepingulisi küsimusi vajab veel otse kokkutõmbamist. Kuusmaa ise esialgu tööd ei otsi. „Olen otsustanud kevadeni vaba mees olla, puhata ja end veidi kosutada,” ütles ta.

45-aastane Kuusmaa asus Kalev/Cramot juhendama 2010. aastal. Nii 2011. kui ka 2012. aastal võitis meeskond Eesti meistri tiitli. **• Ivar Jurtšenko**

Vettel kihutab Schumacheri jälgedes

● Kui Sebastian Vettel 2008. aastal Itaalia GP võitis, ristiti ta kohe uueks Michael Schumacheriks. Sakslane arvas seepeale, et nii ei lähe, tema tahab olla uus Sebastian Vettel. Igal juhul on ta juba astunud sammukese oma unistuse poole – kolmanda MM-i tiitli võitis ta märksa varem kui Schumacher.

	Michael Schumacher	Sebastian Vettel
Rahvus:	sakslane	sakslane
Alustas sõitmist:	Kerpeni kardirajal Nürburgringi lähedal	Kerpeni kardirajal Nürburgringi lähedal
Lapsepõlveidolid:	Ayrton Senna	Michael Schumacher, Michael Jordan ja Michael Jackson
Esimene sõit:	1991, Belgia GP	2007, USA GP
Esimene võit:	1992, Belgia GP	2008, Itaalia GP
Esimene tiitel:	kolmandal aastal	kolmandal aastal
Vanus esimest tiitlit võites:	25 aastat 314 päeva	23 aastat 134 päeva
Esimene tiitel võidetud autoga:	Benetton	Red Bull
Teine tiitel:	neljandal aastal	neljandal aastal
Kolmas tiitel:	üheksandal aastal	viiel aastal
Tiitleid kokku:	7	3
Autonimed:	Ei pannud	Julie (2008), Kate, Kate's Dirty Sister (2009), Luscious Liz, Randy Mandy (2010), Kinky Kylie (2011), ja Abbey (2012)

Allikas: Eesti Päevaleht, graafika: Paavo Käämbre

F1 tšempionist erak Sebastian Vettel

Vormel 1

Vettelit võrreldakse

Michael Schumacheriga, kuid tegelikult pole neis just palju sarnast.

Aet Süvari

aet@epl.ee

Üleile õhtul Brasiilia GP-etapiga – mida vormelimaailmas on juba hakatud nimetama kõigi aegade põnevaimaks – oma kolmanda järjestikuse MM-tiitli võitnud sakslane Sebastian Vettel tõusis võiduga kõige nooremaks kolmekordseks vormel 1 maailma-meistriks.

25-aastane sakslane on kahtlemata üks praeguse aja autospordimaailma säravaid tähti ja juba on ajakirjanikud hakanud paralleele tõmbama teise kuulsa vormelisakslase, Michael Schumacheriga. Arutletakse, kas Vettel võib F1-s valitseda sama kaua ja kuulsusrikkalt kui Schumi omal ajal, võrreldakse nende iseloomuomadusi, sõiduuskust, väljendusviisi ja tuhandet muud asja.

Vähemalt ühes asjas on Sebastian Vettel küll nagu pea-aegu iga teine vormelisportlane, kui räägime kas tippvõistlejast või mõnes madalamas sarjas kihutajast: ka tema hakkas autospordiga tegelema väga noorelt kardiroolis. Heppenheimeri-nimelisest linnakesest pärit Vettel istus kartautosse juba kolmeaastaselt ning muidugi oli tema peamine toetaja ja inspiratsiooniallikas omaenda isa.

„Kõik sai alguse sellest, et see tundus lihtsalt kohutavalt tore,” on Vettel meenutanud. „Alles hiljem, oma esimestel võistlustel päris kardirajal sain aru, et ma tõesti tahan ilusat karikat võita.” Vettel muidugi võitis selle esimese sõidu, kuid pidi alla neelama kibeda pettumuse: ta ei saanud ilusat karikat nagu vormeliga kihutanud staarid televiisoris, vaid hoopis mingi krooni. Briti ajaleht Daily Telegraph kirjutas möödunud aastal, et kui Vettel 2010. aastal Abu Dhabi etapi võitis, kinkis tema meeskond Red Bull talle samasuguse krooni. Siis oli Vettel selle üle õnnelik.

Viinast punase pullini

Eestlased on harjunud jutuga, et vormelimaailmas läbilõõmiseks peavad perekonnal olema põhjatud taskud, kust kuluka hobi jaoks muudkui raha välja voolab. Ent Vettel pole sugugi pärit mingist rikkast kodust, lähedased harjusid juba tema lapsepõlves oma soovidelt kokku hoidma, et poiss saaks karti sõita. Vetteli isa Norbert käis, poeg käekõrval, väsimatult sponsorite uksi kulutamas ega põlanud ära ainustki abipakkumist. Konservatiivsed ja korralikud sakslased vangutavad tänini etteheitlevalt pead, kui kuulevad, et juba 12-aastasena ehtis Vetteli kombinesooni viinalogo.

Kuid Vettel erines siiski Marko Asmerist ja Kevin Korjusest – ta oli sakslane. Ta ei pidanud oma lapseea võistlusi Eestis, Lätis või Soomes, vaid Saksamaal Kerpeni kardirajal, kus oli omal ajal karjääri alustanud ka Michael Schumacher ise.

Just selleltamalt kardirajalt Red Bulli skaudid Vetteli leidisidki. Ja siis hakkas ta karjäär juba lippama, kuigi erakordset andekust ta algusaastail ehk ei ilmutanudki.

Näiteks 2007. aastal leidis Vetteli toonane meeskond BMW, et noor sakslane pole kaugeltki nii andekas ja kiire kui Nick Heidfeld või Robert Kubica, ja lasi tal poole hooaja pealt minna Toro Rosso. Juba 2009. aastaks oli Red Bull

Josef Walchi, kes peab Austrias hotelli ja oli omal ajal BMW-tiimi tootlustusjuht.

Teine tähtis inimene pere-liikmete kõrval on Vetteli tema füsioterapeut Tommi Pärämäkoski – soomlasest endine hokivärvavaht, kes seisab truult Vetteli kõrval ja kellega nad Daily Telegraphi väitel käivad koos nii Soomes jäärjasaõidu treeningulaagris kui ka Bali vihmametsades matkamas.

Kardab kurikaelu

Erinevalt eakaaslasest Lewis Hamiltonist ei näe me Vettelit iialgi Twitteris säutsumas. Facebooki kontot tal ei ole. Sõbrad kurdavad, et temaga on võimatu ühendust saada, kuid Vettel ise on öelnud, et loobuks heameelega mobiiltelefonistki, sest praegu olevat ta liiga kättesaadav. Isegi oma pruudi Hannaga suhtleb ta võistluste ajal nädalavahetusei vaid põgusalt Skype'is. Muuseas – see kõik ei tule ülbusest ega upsakusest. Nimelt pelgab Vettel, et kui ta reklaamib oma rikkust liiga avalikult, võib see tekitada kurikaeldes kiusatust rõõvida lunaraha väljapressimiseks tema väikevend, teismeline Fabian.

Vettel peab üleva tervet perekonda. Tema isa on nimelt pidanud loobuma oma mööbliärist, sest inimesed arvavad, et multimiljonäri isale ei tule töö eest maksta. ●

Vetteli auto

Foto: Reuters/Scanpix

Oma parimaks sõbraks peab Vettel 48-aastast omaaegset BMW-tiimi tootlustusjuhti.

Tustit pole valmis täitma Gerd Kanteri treeneri rolli

Plaanid

Füsioterapeut Indrek

Tustiti sõnul sõltub

koostöö Gerd Kanteriga tema edasisest treenerist.

Andrus Nilk

andrus.nilk@epl.ee

Füsioterapeut Indrek Tustit pidas nädalavahetusel Gerd Kanteriga nõu, kuidas nende 2006. aastal alanud edukat koostööd edasi arendada. Tustit mõõnis, et põhiküsimus on, kelle palkab kaheksa tiitlivõistluste medalit võitnud kettaheitja enda uueks treeneriks.

Islandi treeneri Vésteinn Hafsteinssoni nii-öelda parema käena süvenes Tustit oma põhitegevuse kõrvalt sportlase ettevalmistuse üksikasjadesse: ta oli üldjuhul kõikidel treeningutel Kanteriga kaasas ja andis vajaduse korral Rootsist elavale Hafsteinssonile tagasisidet.

Juhendab Pervaki

„Minu meelest on Gerdil ka edaspidi treenerit vaja,” ütles Tustit. „Kui ta otsustab üksi edasi treenida, toetudes oma kogemustele ja tõekspidamistele, võib minu roll suurendada.”

Ta märkis, et juhul, kui ta peaks osaliselt vastutama ka Kanteri treeningute eest, oleksid ta mõtted selle ülesande-

ga seotud, mis omakorda võib mõjutada tema põhitööd.

Eile lendas Tustit Kasahstani, kus aitab maailma edetabelis 101. kohal asuvat 21-aastast tennisisti Ksenia Pervaki.

„Mind kutsus Pervakile abiks Silver Karjus, kes oli sel ajal tema treener,” lausus Tustit. „Aitan teda kuni järgmise aasta alguseni, kui ta sõidab aasta esimesele turniirile, Austraalia lahistele meistrivõistlusele.”

Ühtlasi juhendab Tustit Pervaki üldkehalist ettevalmistust. Kas Kasahstani tennisist võib

Tustit: „Kui Gerd otsustab üksi edasi treenida, võib minu roll suurendada.”

olla huvitatud pikemaajalisest koostööst, ei osanud Tustit öelda.

„Kanter võtab iga hooaja lõpus piisavalt pika puhkuse ja tegeleb kergete treeningutega. Et mina olen jaanuari alguseni ära, ei muuda tema ettevalmistuses midagi, tõsisemate treeningutega alustab ta jaanuaris, selleks ajaks peaksin olema tagasi,” lausus Tustit intervjuus Eesti Televisioonile. „Sellest, kuidas meie koostöö jätkub, saame siis täpselt rääkida.” ●

Märt Israel, Indrek Tustit ja Gerd Kanter.

Foto: Annika Haas

Kuldliiga sarja 2013. aastal ilmselt ei tule

Kergejõustik

Eesti mainekaima kergejõustikusarja Kuldliiga edasine käekäik sattus küsimärgi alla siis, kui selgus, et nimisponsoriks olnud Bigbank ei jätka enam samas mahus toetamist.

Kuldliiga eestvedaja Mati Lillialliku sõnul on neil küll eri toetajad, ent senise mitmeaastase sarja jätkamiseks oleks vaja uut nimisponsorit. „Püüame veel ega viska päris püssi pöösasse, aga pigem jääb hooaeg vahele. Poole teraga sarja ei tahaks teha, võistlejad võivad veel tahaksid, aga seda ei soovi ei korraldajad ega publik,” nentis Lilliallik.

See aga ei tähenda, et eestlased kodukamaral enam ühelegi suuremale jõuproovile kaasa elada ei saaks. Lillialliku sõnul on tuleval suvel kavas nii tänava augustis esimest korda toimunud ja ka pealtvaatajate jaoks ülimenukaks osutunud Sillamäe kõrgushüppe gala kui ka Heino Lipu mälestusvõistlus. Talvisel hooajal on 5. veebruaril Tartu ülikooli spordihoones kavas kauaaegse treeneri ja spordipedagoogi Martin Kutmani mälestusvõistlus. „Tegemist on rahvusvahelise jõuprooviga. Põhimõtteliselt selline Kuldliiga tüüpi võistlus,” selgitas Lilliallik. ● **Pärt Talimaa**

EELPILINE FINAAL, MIS ELAB IGAVESTI

BRADLEY COOPER
JENNIFER LAWRENCE
ROBERT DE NIRO
JACKI WEAVER
CHRIS TUCKER

ÖNNETERAAPIA
SILVER LININGS PLAYBOOK

K12

MS12

videoviku saaga

koidukuma

osa 2

MS12

Saal 11:25(v.a. P)
17:00(v.a. P) 19:30(v.a. P, N)

Saal 812:45 15:15 17:50 20:30

Gerard BUTLER

SUHETE
MÄNGUVÄLJAK

KINODES 7. DETSEMBRIST

KEVIN JAMES

RASKEKAAL

Keegi ei võitle oma õpilaste eest nii nagu hr. Voss

MS12

Saal 211:55(v.a. L)

Saal 516:15 21:20(v.a. N)

Saal 621:30(ainult N)

Saal 711:50(ainult L)

"SÕRMUSTE ISANDA"
TRILOOGIA LAVASTAJALT

KÄÄBIK

OOTAMATU TEKKOND

KINODES 14. DETSEMBRIST

VIIIS LEGENDI 3D EELLINASTUSED! PERE

Saal 1vene keeles! 11:40(ainult P)

Saal 2eesti keeles! 11:55(ainult L)
14:20(ainult P) 18:20(ainult N)

Saal 311:20(ainult L)
vene keeles! 20:00(ainult N)

HOTELL TRANSILVAANIAPERE

Saal 3 2D vene k.! 11:45(R, P, N)
12:30(E-K)

Saal 3 2Deesti k! 15:50(R-P, N)

Saal 7 2Deesti k.! 12:20(v.a. L)

30 ARMASTUSE HETKEK14

Saal 320:00(v.a. N)
14:10

Saal 720:25(ainult N)

TSUNAMI 3DK12

Saal 322:15(ainult N)
14:50

Saal 6SEENELKÄIK eesti keeles, venek subti! L

Saal 415:55 20:20

Saal 617:00(ainult N)

EESTLANNA PARIISIIS MS12

Saal 413:55

eesti ja prantsuse k., eesti- ja venek subti!

DEEMONID K14

Saal 411:30 17:55 22:20

Saal 619:05(ainult N)

1+1 MS12

Saal 518:40(ainult N)

ZAMBESIA PERE

Saal 6 2Deesti k.! 12:40

PAHAENDELINE K14

Saal 714:30 22:25(ainult N)

MA NÄGIN SAATANAT K14

Saal 916:40

ARGO K12

Saal 911:40 19:30

SEITSE PSÜHHOPAATI K14

Saal 914:15 22:05

*A.Le Coq Sviidi seansid tööpäeviti alates 17:00, nädalavahetustel ja pühadel 13:00

Piletihinnad: E-N ja reede kuni kl 18:00 tavapilet 4,50€/lastepilet 2,50€, 3D-pilet 5,00€/lastepilet 3,50€, E-N alates kl 18:01 tavapilet 5,00€/lastepilet 2,70€, 3D-pilet 7,00€/lastepilet 3,70€. Reede (alates 18:01), L-P ja riiklikel pühadel tavapilet 6,50€/lastepilet 2,90€, 3D-pilet 8,00€/lastepilet 3,90€. A.Le Coq Sviit E-N piletil 17€, R-P piletil 21€

www.kinosoprus.ee | Vana-Posti 8, Tallinn | Tel. 644 1919

TÄNA KINOS ARTIS:

ARTIS
KUNST ON KINOS

★
EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

TÄNA KINOS SÕPRUS:

KINO
»SÕPRUS«

★
EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

PARIS KINO - AASTAST 1955

	Täna	Esmaspäev	Täna	Esmaspäev
27.11	Deemonid	10:30	PÖFF: Palgalaps	17:00
	Väärrikad kinohommikud: Café de Flore	11:00	PÖFF: Wadjda	17:30
	7 päeva Havannas	12:40	PÖFF: Tuba 237	19:30
	Eestlanna Pariisis	13:40	PÖFF: See, mis jääb	20:00
	Zambesia - 2D versioon, eesti keeles	15:15	PÖFF: J.A.C.E.	21:30
	Ja kui me elaksime kõik koos?	15:30	PÖFF: Call Girl	22:00
www.kino.ee Estonia pst. 8, Tallinn Solarise keskus Tel. 643 1380				

27.11

Vaata kino Sõprus nädalakava www.kinosoprus.ee

27.11

Vaata kino Sõprus nädalakava www.kinosoprus.ee

27.11

Vaata kino Sõprus nädalakava www.kinosoprus.ee

FILMIDE **SHREK** JA **KUNG FU PANDA** TEGIJATELT

JÕULUVAŅA ON MIDAGI ENAMAT,
KUI LIHTSALT LEGEND

DREAMWORKS

VIIS LEGENDI

EESTI KEELES. 3D-S.
KINODES 30. NOVEMBRIST

Tõmba piletid telefoni!

Piletilevi mobiilirakendusega on sinu piletid alati kindlas kohas – sinu telefonis.

Appi saamiseks skänni QR-kood või ava mobiilibrauseris: piletilevi.ee/nutipilet

PILETILEVI
kultuur on lähedal aastat

Elion
Vabadus nautida

ERGO JAZZ SESSION VOL. 13 Juba laupäeval!

1. 12 kell 20.00 Vene Kultuurikeskus

JÕULUJAZZI MAIUSPALA!

(Saksamaa)

SLIXS

Piletid Piletilevi ja TicketPro müügikohtades.
Jazzkaare info 6660030 ja piletid@jazzkaar.ee
www.jazzkaar.ee

ERGO

EstiPäevaleht

MY CITY HOTEL
TALLINN

kuulutus.lehed.ee | Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutusi saab anda internetis aadressil kuulutus.lehed.ee, e-postiga anni.koppel@lehed.ee ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

Elion
Vabadus nautida

Juba neljapäeval!

JÕULUJAZZ

29.11 19.00 Nokia Kontserdimaja

YOUN SUN NAH Quartet (Korea)

Piletid Piletilevi ja TicketPro müügikohtades.
Jazzkaare info 6660030 ja piletid@jazzkaar.ee
www.jazzkaar.ee

Tallinna Tehnikaülikool mälestab kauaaegset koostööpartnerit

RAIVO TAMKIVI

ja avaldab sügavat kaastunnet omastele

Avaldame sügavat kaastunnet Tiit Kääramehele

ISA

kaotuse puhul

Töökaaslased Hansabussist

Mälestame koolivenda

RAIVO TAMKIVI

ja avaldame kaastunnet lahkunu perekonnale

Tallinna Reaalkooli 86. lend

Siiras kaastunne Terje-Marje Sillastele

EMA

kaotuse puhul

Töökaaslased Ääsmäe Lasteaiast

Eesti Kontsert

Teisipäev 27. 11. 19.00
Tallinna Raekoda
MAXENCE PILCHEN
(klaver, Belgia-Prantsusmaa)
KAVAS: Chopin, Debussy, Liszt
Prantsuse kultuurisügis Eestis, ACCORD 2012
Koostöös Prantsuse Instituudiga K 28. november kell 18
Häädemeeste muusikakool P 2. detsember kell 16
Kilingi-Nõmme klubi
Suur merereis flöödi ja kitarriga
Oksana Sinkova (flöödid)
Jelena Ossipova (kitarr)

Info tel Tallinnas 614 7760, Tartus 737 7537,
Pärnus 445 5800, Jõhvis 33 42 000, www.concert.ee

TALLINNA LINNATEATER

Ma armastasin sakslast
10., 11. detsembril 19.00

Eesti filmi laulud
7., 8., 27., 28., 29. detsembril 19.00

Festival Talveöö unenägu
17. – 21. detsembril

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

Kirjanike Maja

Kirjanike Maja musta laega saalis, Harju 1, Tallinn

28. november kell 18.00

ULME NÄITAB UUT JA VANA

Ulme kuldaeg - 40 aastat tagasi ja täna.

ON ULME ENDEISELT TEENÄITAJA VÕI KÕIGEST MEELELAHUTUS?

VESTLEVAD HENN-KAAREL HELLAT, SIIM VESKIMEES, TRIINU MERES JA KRISTJAN SANDER.

MUUSIKAT TEEB ALLAN VAINOLA.

Info telefonidel 6 276 410 ja 6 276 412
Pilet 2 eurot, (üli)õpilastele ja pensionäridele 1 euro

Laen

- Laen kinnisvara tagatisel. AS A&O LaenuGrupp. Tartu mnt 29 Tln. 648 6083 www.aolaenud.ee Tutvuge tingimustega, konsulteerige asjatundjatega.
- Trimol Investments -laenud tagatisega ja ilma. Tegemist on finantsteenuse reklaamiga. Tutvu tingimustega, konsulteer, tasuta tel 800 2424. Krediidikulukuse määra näide: 5000€/60 kuud-47%.
- ABCLaenu AS / Lombard Laenud tagatise vastu. Kullaja hõbeda kokkuost. www.abclaenud.ee, tel 607 5008.

Teenused

- KAARDID ENNUSTAVAD Tel 900 1727 24 h, h 1,09€/min www.ennustus.ee
- NÕUANDELIIN tel 900 5020. Kui elumure vaevab ja vajad hingeabi, anname soovitusi. Vastame eraelu, töö ja tervise küsimustele. Kõne hind 0,97€/min.

Teated

- Lääne prefektuuri Kuressaare politseijaoskond tuvastab leitud relvaraua omanikku vintraudsele relvarauale Winchester mudel 1895. Relva omanikul pöörduda kuue kuu jooksul kuulutuse ilmnemise päevast Lääne prefektuuri Kuressaare politseijaoskonda tel 454 9734
- OÜ Põrguvälja Soojus kuulutab välja konkursi soojusenergia ostmiseks oma võrgupiirkonnas. Huvilistel võtta ühendust e-mailil info@porguvaljasoojus.ee

Müük

- Müüki tuli suures koguses kvaliteetset kasutatud kontorimööblit. Tähetorni 21-j Tall. E-R 10-17 APUNKS OÜ
- Müüa soodsas hinnaga talusealiha. Info tel 505 9151 või 5354 3002.
- Müüa lõhutud kuivad ja märjad küttepuid. Tel 509 2933

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam!

Telli kuulutus Eesti Päevalehte, Eesti Ekspressi ja Maalehte ühest kohast!

Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu internetipangas.

kuulutus.lehed.ee

Reakuulutusi saab edastada ka e-postiga anni.koppel@lehed.ee ja kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Lisainfo telefonil 680 4506.

Maaleht
EESTI EKSPRESS

 Eesti Päevaleht

AEG KAUBELDA!

Holmes & Meyers kutsub metsaomanikke läbi rääkima metsas planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raieõigust. Pakkuda võibageraidest harvenduseni.

ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava lepiku eest head hinda.

Lõhutud küttepuid müük, tellimine: tel 600 5323

 HOLMES & MEYERS
Metsasõbralik ettevõtmine

tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

Tervis

- Uus ja eksklusiivne massaažisalong ootab lõõgastavale massaažile. Tel 5382 0188.

Sügav kaastunne perekond Noorele ja nende lähedastele

OLARI

surma puhul

Leinavad Riho, Maret ja Kirsti

Südamlik kaastunne omastele

OLARI NOORE

kaotuse puhul

IMG Energy OÜ kolleegid

Avaldame sügavat kaastunnet õde ja tädi Mersile, Stenile, Irljale, Siirile ja Alarile kallile poja, isa, abikaasa ja venna

RAIVO TAMKIVI

ootamatu kaotuse puhul

Vend ja onu Brooni, Olja perega ja Anneli

Armastatud professor

ALEKSANDRA JUOZAPÉNAITÉ-EESMAAD

mälestavad õpilased ja avaldavad kaastunnet perele

Mälestame lugupidamisega kauaaegset

KÜ Tiigiveski liiget ja head naabrit

ALEKSANDRA JUOZAPÉNAITÉ-EESMAAD

Sügav kaastunne abikaasale, pojale, kõigile lähedastele

Imanta tn 41 elanikud

Avaldame kaastunnet Riigikogu liikmele Enn Eesmaale abikaasa

ALEKSANDRA JUOZAPÉNAITÉ-EESMAA

03.06.1943 - 22.11.2012

surma puhul

Riigikogu Riigikogu Kantselei

Sügav kaastunne heale klassi vennale, Enn Eesmaale, abikaasa

ALEKSANDRA JUOZAPÉNAITÉ

surma puhul

Langetame leinas pea ja avaldame kaastunnet omastele

MAIROLD MANUKJANI

surma puhul

Töökaaslased Schenker ASist

Mälestame unustamatut autosportlast ja sõpra

KAUPO-LEMBIT VIRKA

Avaldame kaastunnet lähedastele

Viktor ja Rein

Südamlik kaastunne õde Marele ja poegadele ja pojaperele abikaasa ja isa

VELLO SOONE

surma puhul

Vend Jaak perega

Südamlik kaastunne Ennule pojaga armsa abikaasa ja ema

ALEKSANDRA JUOZAPÉNAITÉ-EESMAA

kaotuse puhul

Jaak perega

Sügav kaastunne Enn Eesmaale abikaasa

ALEKSANDRA JUOZAPÉNAITÉ-EESMAA

surma puhul

Keskerakonna Mustamäe piirkond

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia klaveriosakond

mälestab lugupeetud ja armastatud kolleegi professor

ALEKSANDRA JUOZAPÉNAITÉ-EESMAAD

ja avaldab sügavat kaastunnet perekonnale

....ja nüüd on nii et sees on sama valu ja ometi ja ometi on rahu /Juhan Viiding/

Unustamatu

BER-LEIB GASSMANN

6. surma-aastapäeval mälestustes Sinuga

Perekond

TELEVISIOON

ETV

06.55 Terevisioon

08.55 Draamasari Holby City haigla: Sündamed ja lilled (Inglise 2001)

09.55 Terevisioon*

11.55 Prillitoos*

12.55 Puutepunkt*

13.25 Meie inimesed: Tiit ja Kertu*

13.50 Osoon*

14.20 Välisilm*

14.50 Välisilm esitleb Vaesus? Andke meile raha (Why Poverty? Give us the Money, Prantsuse/Taani 2012)*

KANAL 2

06.00 Punased roosid*, 389

06.45 Joonissari Multimaania

07.10 Joonissari Kasskoer: Üheksa elu

07.35 Joonissari Pisipõnnide seiklused: Sweetie* tähetund

08.00 Reporter*

09.00 Ettevaatust inglisa*, 191

10.00 Keelatud vili*, 10

11.00 Kodus ja võõrsil*, 5380

11.30 Saladused*

12.20 Ärapanija*

12.55 Kuldvillak*

13.30 Doktor Oz: Bob Harperi välja-kutse

14.30 Komissar Rex: Hukutav ahvatlus

15.30 Punased roosid, 390

16.30 Keelatud vili, 11

17.30 Ettevaatust inglisa, 192

18.30 Kodus ja võõrsil, 5381

19.00 Reporter

20.00 Krimi

20.30 Alcatraz: Uus sari!

TV3

06.15 Multifilm Beyblade

06.37 Multifilm Pop Pixie

06.50 Multifilm Pop Pixie

07.05 Multifilm Käsna-Kalle Kantpüks

07.30 Multifilm Beyblade*

08.00 Kaunis Lola, 61*

08.55 Kirgedes torm, 1516*

09.55 Vaprad ja ilusad, 6356*

10.20 Elu keset linna 17, 13*

11.30 Top Shop

11.05 Öhtusöök viiele 4, 31*

11.35 Kõige naljakamad kodu-videod*

12.05 Valgekrae 2, 9: Otse pihta

13.00 Ment, 112: Uus ülemus*

14.00 CSI kriminalistid 12, 13*

15.00 Vaprad ja ilusad, 6357

15.25 Selline on elu!: Kas mu poeg on hüperaktiivne või pahatahtlik

16.25 Kaunis Lola, 62

17.25 Kirgedes torm, 1517

18.30 Kõige naljakamad koduvideod

19.00 Seitsmesed uudised

19.30 Öhtusöök viiele 4, 32: Järvamaa patrioodid

20.00 Kaua võib!

20.30 Suletud uste taga 2, 6: Män-gusõltlastest isa

21.30 Dr House 8, 1: 20 Vicodini UUS HOOAEG!

22.30 KINO3: Mängufilm Uskumatu Hulk (The Incredible Hulk) USA 2008 ulmeline seiklusfilm

00.40 Öigluse nimel 1, 9

01.30 Seaduselilm Steven Seagal 1, 7

02.00 Kuldsuu Ted 2, 3

02.28 TV3play.ee uudised

02.30 Kaua võib! *

02.55 Kõige naljakamad kodu-videod*

03.25 Seitsmesed uudised

03.50 Suletud uste taga 2, 6*

04.40 Öhtusöök viiele 4, 32*

05.05 Seitsmesed uudised

05.30 Selline on elu!*

ETV2, KANAL 11, TV6, KANAL 12

ETV2

07.10 Animasari Völukarusell **07.20** Anima-sari Tatonka lood **07.30** Minu lemmikloom* **07.40** Animasari Must ja valge koer* **07.50** Animasari Muumioru lood **08.15** Lastetuba* **08.30** KeeleVägi **09.00** Ringvaade* **10.05** Kul-tussari Vang nr 6, 12/17* **10.53** ERR-i uudised **17.00** Kalailm, 24/29* **17.30** Mõtete sunnil, 2/5 * **18.00** Animasari SimsalaGrimm **18.25** Animasari Näh **18.30** Lastetuba **18.45** Anima-sari Völukarusell **18.55** Animasari Siitipoiss Alfredi salapäraseid seiklused **19.05** Anima-sari Väike Nicolas **19.20** Aktuaalne kaamera **19.30** Aktuaalne kaamera **20.00** Pealtnägija * **20.45** Erica **21.30** Vaesus? Vaesed meie **22.20** Loor ja kõrged kontsad, 4/6: Jeruusalemm **22.50** Eesti TOP 7 **23.35** Inspektor Banks: Järeloomjud * **01.12** ERR-i uudised

Kanal 11

06.35 Pilvede all* **07.25** Saint Tropez: Oht **08.30** Doktor Oz* **09.25** Doktor Oz **10.20** Ellen* **11.15** Superlapsehoidja* **12.10** Top Shop **12.25** Miss Marple*, 6 **14.20** Südame-tukse, 3 **15.15** Südametukse, 4 **16.10** Super-

KANAL 12

06.00 Hommikuraadio **09.00** Seitsmesed uudised **09.30** Kodu keset linna 2, 1 **10.00** Kutsuge Cobra 11 1, 26 **11.00** Kikkpoksija 2: tagasitee **12.50** Kalamehejutud 3, 12 **13.15** Top Shop **13.30** Kodu keset linna 2, 2 **14.00** Brigaad 3 2, 4 **15.00** Kutsuge Cobra 11 1, 26 **16.00** Kuidas ma kohtasin teie ema 3, 17 **16.30** Kälimehed 4, 12 **17.30** Kutsuge Cobra 11 1, 27 **18.30** Simpsonid 14, 21 **19.00** Perepea 2, 16 **19.30** Kuidas ma kohtasin teie ema 3, 18 **20.00** Moodne perekond 3, 13 **20.30** Simp-sonid 14, 22 **21.00** KINOÕHTU: Tulnukate planeet **23.00** Paljalt naljakas **1.23.30** Rikaste

HOROSKOOP

JÄÄR Sinus on võitlusvaimu ning aina suurenev soov midagi muuta. Näed selgesti asju, mis sinu etteku-jutuses vajaksid ümbertegemist.

SÖNN Kellegagi võib tekkida äge vaidlus mingil kindlal teemal või ka maailmavaatelistes küsimustes. Sa pole nõus oma seisukohtades ühtegi millimeetrit järele andma.

KAKSIKUD Paljud töö ja tervisega seotud asjaolud võivad kulminee-ruda või muutuda olulisemaks. Päev süvenemiseks ja analüüsiks, samuti vanade vigade paranda-miseks ning esemete restaureeri-miseks.

VÄHK Üks osa sinust ihkab muu-tuste tuuli, teine kaevub vana-desse harjumustesse ja tuntud olukordadesse.

LÕVI Tööpinge kipub olema liiga suur (tajud seda suuremana, kui see tegelikult on). Samuti võivad kehvasti funktsioneerivad asjad-suhted-olukorrad nüüd oma toimumise lõpetada. Vaja on ehk midagi parandada, muuta.

NEITSI Sa võid hooletusest paraja käki kokku keerata. Samuti kipud suupruukimisega liiale minema ning kritiseerid asju, millest sul puudub õige ettekujutus.

KAALUD Hoidu kadeduse ja armukadeduse ilmingutest. Isegi kui sulle midagi ei meeldi, jäta see enda teada!

SKORPION Kui sul on närvihaige naaber või tujukas sugulane, või-vad nad endast taas märku anda. Lähim ümbrus võib sinus stressi tekitada.

AMBUR Õige aeg kunstiesemete ja müstilise auraga asjade ostmi-seks. Päev soosib ka omapäraseid tutvusi müstika või usu pinnal ning ka tegelemist oma sisemaailmaga.

KALJUKITS Marsi ja Pluuto täpne ühendus Kaljukitses tekitab kirg-liku meeleolu. Armukadedus või vaidlushimu võib olla probleemiks.

VEEVALAJA Oma töödes ja tegemistes oled hetkel loov, kuid mitte eriti distsiplineeritud. Sulle meeldib reegleid rikkuda.

KALAD Valitsev kosmiline seis paneb sind ihaldama kõike seda, mida loob su elav kujutlusvõime. Ajad unistused ja reaalsuse sega-mini.

ILM

Teisipäev -1...+4
Idatuul 4–10 (14) m/s

Kolmapäev -3...+2
Idatuul 7–12 (13) m/s

Neljapäev -4...+1
Ida- ja kirdetuul 5–12 (15) m/s

Reede +1...+6
Idatuul 4–9 (14) m/s

RISTSÕNA

	MAITSE-AINE	POOL-VAARISKIV	SÖRALINE	INGLANE	KIRIKU-AASTA ESIMISED 4 NÄDALAT ... RIGHT!	SÄRA	PESU-PULBER	KOIDUAEG	LOIVALINE
PORTSJON	HOIDLA	JOOD	PAPS	PIGEM			JUURDE-KASV	USA NÄITLEJA ... BASINGER	KOORLUIHT TAAVI ...
TANTS									
KOTT, KOTIKE (kõnek.)									
LUSIKPUUR									
KREEKA TAHT									
ÕNNETUSE TOENAO-SUS									
UUSHEEB-REA KEEL									
HARIDUS-JA HOIU-ASUTUS									
H NAABER									
RAHVUS-VAHELINE LEPING									
KVARTETT									
KÕRVA-POLETIK									
VÕIDUJU-MALANNA									
RATSUTAJA									
SOUTH									
RIND, NISA									
LEVIMINE									
SOORITUS-VIIS									
MEMO-RANDUM									

ERKKI KÕLU PÄEVAANEKDODIID

•• Ärimees otsustab ühes Ameerika väikelinnas kõrtsi avada. Paraku asub samal tänaval ka kirik. Kiriku juhtkonnale see ei meeldi ja igas jutluses kutsuvad vaimulikud inimesi kõrtsi avamise vastu protes-tima ning palvetavad selle eest, et jumal patust ärimeest karistaks. Kõrtsi avamise päeval puhkeb koletu äikesetorm, välk tabab kõrt-sihoonet ja see põleb maani maha. Kirikute gelased rõõmustavad, aga mitte kaua, kuna kõrtsi omanik kaebab nad kohtusse ja nõuab kahju heastamist. Kohtus väidavad kirikumehed loomulikult, et neil pole juhtunuga mingit pistmist.

SUDOKU

Pappocom

Lahendused ja vihjed: www.sudoku.com

				6			1
9	8			4		5	2
	3		2				
			8		6	3	
1	9						6
		8	7		9		
				4			9
	5	2		8			3
	4			7			6

Sudoku EPL-i veebiväljaandes

Mängi: www.epl.ee/sudoku

SUDOKU reeglid

•• Täida tühjad kohad numbritega 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema igas 9 veerus, igas 9 reas, igas 3 x 3 ruudus. Igas reas, igas veerus ja igas 3 x 3 ruudus võib iga number esineda vaid ühel korral.

Eelmise mängu lahendus:

1	4	2	8	5	7	9	3	6
9	8	3	2	1	6	5	4	7
6	5	7	9	3	4	1	2	8
8	3	5	4	6	1	7	9	2
4	7	9	5	2	8	6	1	3
2	1	6	3	7	9	8	5	4
5	9	8	7	4	3	2	6	1
7	6	4	1	9	2	3	8	5
3	2	1	6	8	5	4	7	9

PAUER

KRISTIAN PAUR

NEMI

LISE MYHRE

PAUER

KRISTIAN PAUR

NEMI

LISE MYHRE

SORDID

Ilusad kollased õied

Alpikannisorte on liht- või täidisõielisi, terveservaliste või narmastunud kroonlehtedega, tagasi-käändunud või rõhtsate, ringjalt hoidvate kroonlehtedega. 1997. aastal aretati esimesed kollaseõielised alpikannisordid. Eestis veel neid müüdud pole.

Kõige sagedamini kasvatatakse Eestis vahemere alpikannist (*C. persicum*) aretatud sorte, mille juured kinnituvad mugula alaosal. Napoli alpikannil (*C. hederifolium*) kinnituvad juured mugula ülaosal ja teistel liikidel on mugulal juuri kogu ulatuses ühtlaselt. Kui seemned saavad vilja sees küpseks, siis keerdub viljaraag spiraalselt vastu maad. Kleepuvaid seemneid levitavad looduses sipelgad.

Avamaal saab Eestis kasvatada ümaralehist alpikanni (*C. coum*), napoli alpikanni, euroopa alpikanni (*C. purpurascens*) ja kiliikia alpikanni (*C. cilicicum*). Need taluvad kuni kahekümne kraadi külma. Talvekindlamad alpikanniliigid ei pea siiski igasugustes oludes avamaal vastu ja vajavad kindlasti talvekatet. Parem on neid kasvatada lehtpuude või põõsaste all, kus varisenud lehed kaitsevad mugulat pakase eest.

Potitaimena kõige populaarsem vahemere alpikann on pärit Euroopa kaguosast, Tuneesias ja Vahemere saartelt.

Väikeste õitega ja väiksemate lehtedega alpikannisordid on saanud vahemere alpikanni teiste looduslike liikidega ristates.

TAIM

Neitsi Maarja taim

Alpikanni teaduslik nimetus *Cyclamen* tuleneb kreeka keelest ja tähendab tõlkes ringi või ringikujulist, sest taime mugul on keraja või lamekeraja kujuga. Teistes keeltes on alpikanni nimetatud ka sigade leivaks või sigade toiduks, sest arvati, et alpikannimugulaid söövad sead. Inimestele ja koduloomadele on alpikann tegelikult mürgine. Nahale sattunud mahl tuleks voolava vee all kokkupuutepinnalt maha pesta.

Ammusest ajast on alpikann pühendatud neitsi Maarjale. Punane õieneel tähistab Maarja ahastusest verd tilkuvat südant. Rahvapäraselt on alpikanni nimetatud ka veritsevaks nunnaks. San Marinos on alpikann valitud rahvustaimeks.

Õrn ja kaunis alpikann

Fotod: Vallo Kruuser

Alpikanni (*Cyclamen*) perekond on 22-liigiline ja kuulub nurmenukuliste (*Primulaceae*) sugukonda. Tema lähimad sugulased on nõmmkann, dionüüsia, jumalatelill, ussilill jt.

2575-liigilises nurmenukuliste sugukonnas on alpikann ainus mugulaga taim. Oma pärane on ka see, et erinevalt lähisugulastest on alpikannil vaid üks iduleht.

Looduslikult kasvavad alpikannid Euroopas Vahemere maadest kuni Iraanini ja Somaalia kirdeosas. Alpikann on väga pikaealine taim ja võib looduses elada kuni saja aasta vanuseks.

Kõik alpikannid on mitmeaastased taimed, aga sellest hoolimata kasvatatakse neid sageli üheaastasena ja visatakse pärast õitsemist minema. Ainuüksi Euroopas kasvatatakse igal aastal 200 miljoni alpikannitaime.

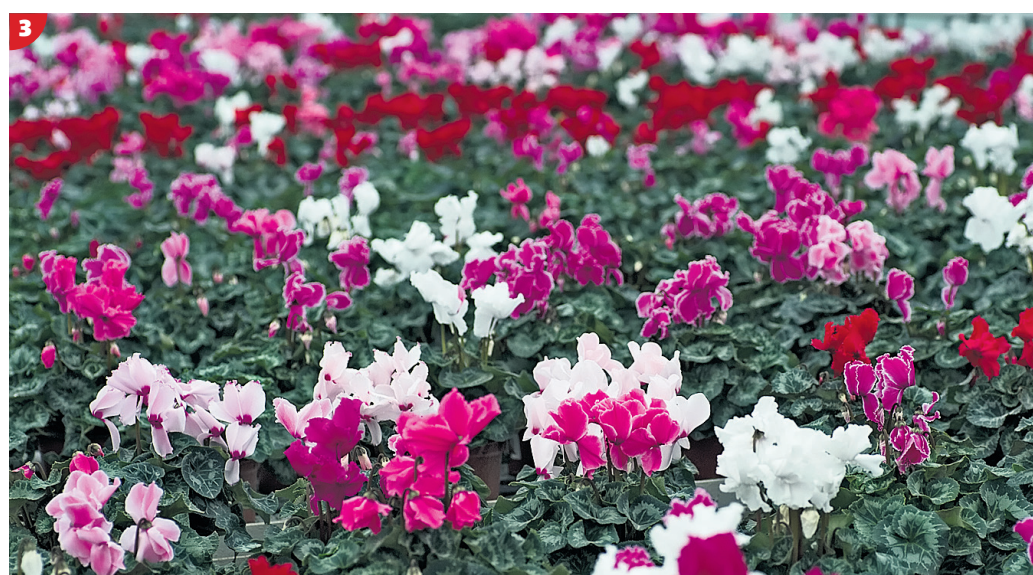
Alpikannide lehed on igihaljad ja aasta läbi rohelised. Sademetevaesel ajal need kuivavad ja taimekasvuks ebasoodsal ajal elab alpikann maasisese mugulana. Tema lehed on sageli mustriks, laikude või heledama servaga. Selle põhjuseks on klorofüllipuudumine või teiste raku mahlas lahustunud roosade, punaste või siniste värvainete antotsüaanide esinemine.

Armastab jahedat

Alpikannile valige kodus aknalaual kõige valgem ja jahedam paik. Talle meeldib ruum, mille temperatuur ei tõuse 20 kraadist kõrgemale. Öine õhutemperatuur peaks jääma vahemikku kuus kuni 15 soojakraadi. Mida madalam on temperatuur, seda kauem alpikann õitseb ja pole ohtu, et ta õienupud ära kuivavad.

Kui õitsva taime lehed kolletuvad ja avanuvad õied jäävad väikeseks, on põhjuseks liiga pime ja soe kasvukoht.

Alpikanni võib kasta pealt või potialusele vett valades.

Õitsvat taime võib igal nädalal täisväetiselahusega väetada. Pärast õitsemist tuleb aga kastmist järk-järgult vähendada, kuni taimele lõpuks enam üldse joogivett ei anta ja kogu alpikanni maaepalne osa ära kuivab.

Puhkeolekus võib alpikann olla kaks-kolm kuud. Suveks võib alpikanni viia õue varjulisse kohta või istutada peenrasses õunapuu alla.

Juulis või augustis, kui hakkavad kasvama uued lehed, tuleb alpikann ettevaatlikult vanadest kuivanud lehtedest puhastada ja uude värskesse mulda istutada. Mugul peaks jääma mullapinnaga ühele tasapinnale või pisut kõrgemale. Sügavale istutatud mugulaga taimele kasvavad sagedamini kõverad õied. Istutamiseks sobib nõrgalt happeline substraat.

Aiandites paljundatakse alpikann seemnetega või alustatakse noortaimede kasvatamist mai lõpus, et saada sügiseks õitsvaid taimi.

Tänapäeval on populaarsemad rikkalikult õitsev suurte õitega sordirühm Halios, minialpikannide rühm Metis ja kurrulise kroonlehe servaga rühm Curly.

Lõikelillena säilib alpikann vaasivees kuni kuu aega. ●

-1- Haliose sordirühma alpikannid -2- Ringja õiega alpikannid -3- Õitsvad alpikannid aiandis -4- Mustriks lehega alpikannid Metise sordirühmast -5- ja -6- Curly sordirühma alpikannid

